

ESS

EVROPSKO DRUŠTVENO ISTRAŽIVANJE
EVROPSKI ISTRAŽIVAČKI INFRASTRUKTURNI
KONZORCIJUM

UVOD

Svi oni koji prate vesti svesni su da je demokratija danas suočena sa različitim pretnjama, i isto tako su svesni ideoloških, političkih, ekonomskih i ekoloških tenzija koje zahtevaju da se hitno reaguje. Obezbeđivanje visokokvalitetnih podataka od strane ESS-a ključni je element u reagovanju na probleme koji se javljaju.

Pružajući precizne podatke o vrednostima, uverenjima i stavovima građana Evrope, ESS predstavlja osnovu i polazište za pouzdane i obuhvatne informacije o društvu. Ovaj aspekt postaje sve značajniji u trenutku kada su nepouzdana podaci, „lažne vesti“ i „alternativne činjenice“ dostupni na svakom internet pretraživaču.

Ova brošura pruža ključne informacije o doprinosu ESS-a. Nadamo se da će političarima, zakonodavcima, kreatorima javnih politika, poslovnim liderima i građanima pokazati koliki je značaj ovih podataka i da će ohrabriti ključne donosiocice odluka, da osiguraju da cela Evropa bude pokrivena u budućim istraživanjima ESS-a.

Profesor Majkl Brin (Michael Breen)

Predsedavajući, ESS ERIC Generalne skupštine

PREDGOVOR

Evropsko društveno istraživanje (ESS) osnovano je kao odgovor na slabu dostupnosti akademskih međunarodnih podataka, posebno u pogledu stavova, uverenja i vrednosti. Osnivači ESS-a, Rodžer Džavel (Roger Jowell) i Maks Kas (Max Kaase), imali su viziju i odlučnost ne samo da razvijaju naučni plan studije, već i da ubede nacionalne donatore, Evropsku naučnu fondaciju i Evropsku komisiju da postoji potreba za ovim znanjima, odnosno prazan prostor koji treba popuniti, i da se stoga usaglase oko finansiranja i razvoja visokokvalitetnog, komparativnog opšteg društvenog istraživanja značajnog za širu zajednicu društvenih nauka.

Imajući u vidu da se Evropa suočava sa velikim društvenim izazovima, uključujući imigraciju, promene porodičnih i partnerskih odnosa, klimatske promene, reformu socijalne zaštite, smanjenje političkog poverenja, povećanje populizma i stalne nejednakosti u zdravstvu (između ostalog), Evropsko društveno istraživanje pruža pouzdane podatke koji osvetljavaju promene u evropskim društvima. Sa preko 100.000 registrovanih korisnika i preko 3.000 publikacija, zajedno sa jasnim dokazima o uticaju „izvan akademskih krugova“, ESS je već dostigao vodeću poziciju u Evropskom istraživačkom prostoru. Pored toga, njegovi metodi i metodološki istraživački program čine infrastrukturu visoko razvijenom jer prati najsavremenije trendove i time omogućava pozicioniranje Evrope kao svetskog lidera kada je u pitanju komparativna društvena nauka.

Vizija osnivača istraživanja jasno je realizovana. Kako ESS sazreva u formalnu istraživačku infrastrukturu sa sopstvenim pravnim statusom, sve zemlje na teritoriji Evrope pozvane su da se pridruže postojećim članovima i time obezbede još bolju geografsku pokrivenost istraživanja. Zajedničkom saradnjom može se pružiti platforma koja će omogućiti da se čuju stavovi ljudi u Evropi po pitanju velikih izazova o kojima je bilo reči. Akademski krugovi, kreatori politika i civilno društvo na taj način imaju pristup pouzdanim podacima koji su tu da budu izvor informacija prilikom diskusija kao i prilikom donošenja odluka. Ovaj prospekt pruža detalje o infrastrukturi i informacije o tome kako se podnosi zahtev za članstvo. ←

Dr Rori Ficdžerald (Rory Fitzgerald)

Direktor ESS ERIC-a, februar 2017.

” Pristup kvalitetnim uporednim podacima će nam pomoći da poboljšamo naše razumevanje dubokih društvenih, političkih, ekonomskih i demografskih promena koje se javljaju u Evropi, kao i odnosa između Evrope i ostatka sveta. “

Mer Gejgan-Kvin

(Máire Geoghegan-Quinn)

Evropska komesarka za istraživanje, inovacije i nauku (2010-14) na lansiranju ESS ERIC-a, London, UK, 31. januar 2014.

REZIME

Evropsko društveno istraživanje (ESS) je pan-evropska istraživačka infrastruktura koja omogućava akademskim krugovima, kreatorima politika, civilnom društvu i široj javnosti slobodan pristup podacima. 2013. godine ESS je postao deo Konzorcijuma za evropska infrastrukturna istraživanja (ERIC).

Rad ESS-a ERIC uključuje: organizovanje istraživanja na svake dve godine koja se bave merenjima društvenih stavova i ponašanja; uspostavljanje i razvijanje najviših standarda u međunarodnim istraživanjima; pružanje direktnih i virtuelnih programa obuke; podržavanje slobodnog pristupa njenom rastućem arhivu podataka i dokumentacije (www.europeansocialsurvey.org).

Zemlje članice koji učestvuju u istraživanju finansiraju Glavni naučni tim koji dizajnira i obezbeđuje osiguranje kvaliteta za istraživanje, kao i distribuciju, selekciju i organizaciju podataka. Članice finansiraju sopstvene nacionalne timove za sprovođenje istraživanja u svojoj zemlji, angažovanje komercijalnih istraživačkih agencija, nacionalnih statističkih zavoda i neprofitnih istraživačkih instituta za obavljanje anketa u domovima ispitanika.

ESS se već 15 godina bavi ispitivanjem promena u stavovima i ponašanju ljudi odnosno društvenih, političkih i moralnih promena u evropskim društvima. ESS je pokrenut 2001. godine; prvi ciklus istraživanja sproveden je 2002. godine i prikupio je rezultate iz 22 zemlje. Od svog osnivanja, u ESS-u je učestvovalo 36 zemalja.

ESS je postao najpouzdaniji izvor informacija o promeni društvenih vrednosti u Evropi zahvaljujući visokokvalitetnom i stručnom pristupu prikupljanju podataka tj. dizajniranju uzorka, testiranju pitanja,

evidentiranju događaja, prevodenju i povećanju stope uključenosti u istraživanje.

Ovo opšte društveno istraživanje meri stavove o velikom broju tema. ESS je prvenstveno dizajniran kao istraživanje koje prati promene stavova i vrednosti širom Evrope tokom vremena. Upitnik se stoga sastoji od osnovnog modula tj. osnovnog niza pitanja na koja se odgovara na svake dve godine počevši od 2002. godine. Svako pitanje ima jedinstveni identifikator koji omogućava da se podaci lako upoređuju tokom vremena.

Razvoj ovog „osnovnog“ dela ESS upitnika oslanja se na preporuke akademskih stručnjaka koje je konsultovao Glavni naučni tim tokom ranih faza planiranja ESS-a.

Pored toga, u svakom ciklusu ESS-a biraju se međunarodni timovi istraživača iz zemalja ESS-a koji doprinose dizajniranju delu upitnika. Dva „rotirajuća“ modula biraju se nakon poziva za podnošenje predloga projekta koji izlaze u Službenom listu Evropske unije (OJEU).

Kao rezultat, ESS uvek uključuje pitanja koja ispituju stavove prema medijima, zdravlju i blagostanju, poverenju u institucije i vladu, obrazovanju i zanimanju, socijalnom kapitalu i društvenom poverenju, okolnostima domaćinstava, učešću građana i demokratiji, društvenoj isključenosti, političkim vrednostima i angažmanu, socio-demografskim osobinama ispitanika, imigraciji i kriminalu.

ESS je postavljao pitanja koja su dizajnirana u saradnji sa spoljnim akademskim stručnjacima i odnose se na učešće građana, zdravlje i negu, ekonomski moral, porodicu, rad i blagostanje, životni tok, lično i društveno blagostanje, stavove o socijalnoj pomoći, diskriminaciju prema starima, poverenje u policiju i sudove, demokratiju, imigraciju, društvene nejednakosti u zdravstvu, stavove o klimatskim promenama i energetske održivosti. Neke od ovih tema su ponovljene u kasnijim ciklusima istraživanja.

Merenjem i prikupljanjem rezultata istraživanja tokom vremena, dobijeni podaci otkrivaju zapanjujuće kontraste i sličnosti između evropskih zemalja. Ove pouzdane uporedne podatke zatim koristi akademska zajednica, a njihova dalja upotreba u istraživanjima često olakšava političku, društvenu i ekonomsku debatu država članica. To omogućava naučnicima, kreatorima politika, think-tank-ovima i drugim zainteresovanim stranama da mere i tumače stavove stanovnika Evrope na međunarodnom nivou kao i tokom vremena.

Do sada su prikupljeni podaci iz 8 ciklusa anketnih istraživanja, dok 9. ciklus zvanično traje od 1. juna 2017. godine do 31. maja 2019. godine.

Evropske zemlje su dobrodošle da se pridruže ESS-u, čak i ako ranije nisu učestvovala ili su neko vreme bile odsutne iz istraživanja. Uključivanje novih članova omogućava ESS ERIC-u da obogati i poveća arhivu dostupnih komparativnih podataka i dovodi do smanjenja troškova učešća za sve uključene zemlje članice. Centralni ESS tim može pružiti podršku kako bi zemljama koje učestvuju po prvi put pomogao u pripremanju.

Kada zemlja postane članica ESS-a, ona mora da imenuje nacionalnog predstavnika koji ima punu nadležnost da glasa o svim

ROTIRAJUĆI MODULI BIRAJU SE ZA SVAKI CIKLUS

Rezime (nastavak)

pitanjima koja se razmatraju na Generalnoj skupštini. Svaka članica također mora imenovati nacionalnog koordinatora za upravljanje aktivnostima ESS ERIC-a u svojoj zemlji. Koordinator su u celini odgovorni za omogućavanje uspešnog obavljanja terenskog rada istraživanja. Iako se ono često prenese na drugu organizaciju (najčešće istraživačku agenciju) nacionalni koordinator je glavni odgovorni za nacionalnu implementaciju ESS-a.

ESS dostavlja izvorni upitnik na engleskom jeziku, koji služi kao vodič prevodiocima prilikom formiranja nacionalnih instrumenata, tako da korišćeni instrument ima isto značenje na svakom jeziku. Upitnik je preveden na svaki jezik koji više od pet posto stanovništva govori kao prvi jezik (jezici etničkih/nacionanih manjina).

U skladu sa osnovnim specifikacijama za zemlje učesnice koje su dostupne u svakom ciklusu, svaki nacionalni koordinacioni tim sastavlja odgovarajući uzorački okvir i dizajn uzorka koji će implementirati u svojoj zemlji.

ESS pruža sveobuhvatne materijale za obuku i treninge anketara. Od vitalnog je značaja da anketiranje bude što je moguće konzistentnije u svim evropskim zemljama, uzimajući u obzir neophodna nacionalna prilagođavanja. Treninzi služe da objasne projekat ESS-a: upitnik i pravila. Svi anketari moraju biti upoznati sa tim kada im se dodeli terenski posao za potrebe ESS-a.

Anketiranje na terenu se vrši najmanje mesec dana u okviru određenog maksimalnog perioda od četiri meseca, a sve zemlje imaju cilj da postignu efektivnu veličinu uzorka od najmanje 1.500 ispitanika, iako je taj broj smanjen za zemlje sa manjom populacijom. Kada se terenski rad završi, nacionalni timovi za koordinaciju deponuju svoje podatke u arhiv podataka ESS-a.

ESS i dalje gradi arhiv prikupljanjem ogromne količine slobodno dostupnih podataka koji mere ponašanje i društvene stavove stanovnika Evrope. Pored toga, nacionalni timovi prate i evidentiraju političke izjave u medijskim izveštajima tokom rada na terenu. Ovo pomaže da trenutni i budući analitičari podataka budu upoznati sa nacionalnim kontekstom tokom trajanja anketnog istraživanja.

Preko 350.000 intervjua licem u lice urađeno je od 2002. godine do sada. Postoji preko 100.000 registrovanih korisnika podataka koji mogu da analiziraju intervjue na mreži koristeći veb program pod nazivom *Nesstar* ili da ih preuzmu za detaljne analize u programima kao što su SPSS, R ili STATA. Korisnicima se takođe nudi pomoć putem online programa za obuku pod nazivom *ESS EduNet*.

Podaci su dostupni za preuzimanje potpuno besplatno sa bilo kog mesta u svetu. Prilikom preuzimanja prilagođenih skupova podataka, korisnicima se nudi niz opcija: mogu preuzeti podatke iz više od jednog istraživačkog ciklusa i više zemalja. Datoteke podataka mogu se preuzeti u više formata. Pomoćne funkcije ESS softvera omogućavaju korisnicima da odaberu koje varijable će uključiti u sopstveni uporedni skup podataka.

Funkcija *Multilevel Download* omogućava dodavanje podataka o zemljama i regionima (na primer GDP, GINI i sl.) i na taj način omogućava kompleksnije *multilevel analize*. Ovo se delimično finansirano zahvaljujuću Dekartovoj nagradi za izvrsnost u naučnim kolaborativnim istraživanjima, koja je dodeljena ESS-u 2005. godine.

Interna analiza *Google Scholar*-a od 2003. do 2015. godine pokazala je da 3.104 članaka u engleskim akademskim časopisima, knjiga, poglavlja i konferencijskih radova navode ESS kao referencu. ◀

” Pri razmatranju novih politika, vlade su u prošlosti često ignorisale želje i potrebe svojih građana. Sada evropske vlade imaju izvor za suzbijanje tog neznanja. “

Profesor Rodžer Džavel (Roger Jowell)
Suosnivač ESS-a

SADRŽAJ

1. Uvod i predgovor	1	7. Podaci i dokumentacija sa neograničenim pristupom	22
2. Rezime	2	Dostupnost skupova podataka bez dodatnih troškova	22
Šta je evropsko društveno istraživanje?		Kumulativni i harmonizovani podaci	22
3. Evropsko društveno istraživanje ERIC	6	Multilevel i kontekstualni podaci	23
Istorija	6	Nalazi Evropskog društvenog istraživanja	
Struktura i upravljanje	8	8. Rotirajući moduli koji se bave ključnim društvenim temama	24
Operativne aktivnosti	8	Demokratija i učešće građana	24
4. Pristupanje Evropskom društvenom istraživanju ERIC i finansijski podaci	10	Porodica, rad i blagostanje	25
Nacionalna pripadnost zemalja ESS ERIC-a	10	Stavovi prema imigraciji	26
Troškovi za terenski rad, nacionalnu koordinaciju i doprinos zemlje	11	Društvena nejednakost u zdravlju	27
Procedure prilikom prijavljivanja za učešće	12	Stavovi o socijalnoj pomoći u Evropi koja se menja	28
Revizija računa ESS ERIC	13	Stavovi javnosti o klimatskim promenama i energetske održivosti	29
5. Dvogodišnje nacionalno društveno istraživanje visokog kvaliteta	14	9. Kreiranje politika iz međunarodne evropske perspektive	30
Metodologija	14	10. ESS publikacije32	
Dizajn upitnika	16	Ključni nalazi ESS-a	32
Test upitnik	16	Brošure sa nalazima	32
Prevod	16	ESS o blagostanju	33
Dizajn uzorka	18	11. Reference	33
Obuka za anketare	18	Kontakt informacije	33
Beleženje medijskih izjava	18		
Priprema podataka i deponovanje	19		
6. Značajan alat za akademske studije, obrazovanje i obuke	20		
ESS EduNet za online kurseve obuke	20		
Obuke	20		
Statistika registrovanih korisnika	20		
ESS bibliografija	21		

ŠTA JE EVROPSKO DRUŠTVENO ISTRAŽIVANJE?

EVROPSKO DRUŠTVENO ISTRAŽIVANJE ERIC

ISTORIJA

Evropsko društveno istraživanje (ESS) je akademsko međunarodno anketno istraživanje koje se sprovedi širom Evrope od 2002. godine. Intervjui licem u lice sprovode se u domovima ispitanika na svake dve godine na novoodabranom uzorku koji uključuje sve osobe starosti 15 i više godina koje žive u zemlji.

Inicijativa za razvoj ESS-a započela je 1995. godine u okviru Stalnog odbora za društvene nauke Evropske naučne fondacije (Standing Committee for the Social Sciences of the European Science Foundation (ESF)). Osnovani su komiteti pod rukovodstvom profesora Rodžera Džavela iz Velike Britanije i profesora Maksa Kasa iz Nemačke sa ciljem da naprave ESS šematski plan za budućnost.

To je, uz pomoć dr Džona Smita (John Smith) iz ESF-a, pružilo osnovu za odluku ESF-a da se započne razvoj projekta ESS. Od Rodžera Džavela je zatraženo da sastavi glavni tim i da se prijavi Evropskoj komisiji za centralno finansiranje koje treba da bude obezbeđeno od strane zemalja učesnica. Prijava je bila uspešna i prvi ciklus ESS-a započeo je 2001. godine a terenski rad započeo je 2002. godine.

Istraživanje meri stavove, uverenja i obrasce ponašanja stanovništva u više od trideset zemalja.

Glavni ciljevi ESS su:

- da prepozna stabilnosti i promene u društvenoj strukturi, okolnostima i stavovima populacije u Evropi, kao i da tumači kako se odvijaju društvene, političke i moralne promene u evropskim društvima
- da ustanovi i širi visoke standarde rada u međunarodnim istraživanjima u društvenim naukama, uključujući, na primer, dizajn upitnika i pred-testiranje, dizajn uzoraka, prikupljanje podataka, smanjenje pristrasnosti i pouzdanost indikatora
- da uvede pouzdane indikatore nacionalnog napretka, zasnovane na opažanjima i procenama građana o ključnim aspektima njihovih društava,
- da sprovodi i olakša obuku evropskih društvenih istraživača za komparativna kvantitativna merenja i analize
- da poboljša vidljivost i upotrebu podataka o društvenim promenama unutar akademskih krugova, kao i kod kreatora politika i šire javnosti

U 2005. godini, ESS je bio prvi projekat iz društvenih nauka koji je osvojio godišnju Dekartovu nagradu za izvrsnost u naučnim kolaborativnim istraživanjima. Dodeljena od strane Evropske unije, Dekartova nagrada je uručena međunarodnom timu koji je ostvario izuzetne naučne ili tehnološke rezultate kroz kolaborativno istraživanje.

” ESS ima cilj da poboljša vidljivost i upotrebu podataka o društvenim promenama unutar akademskih krugova, kao i kod kreatora politika i šire javnosti. “

„ESS ima cilj da poboljša vidljivost i upotrebu podataka o društvenim promenama unutar akademskih krugova, kao i kod kreatora politika i šire javnosti.“

Nakon prijave Evropskoj komisiji koju je Ujedinjeno Kraljevstvo podnelo u ime ukupno 15 zemalja, ESS je u novembru 2013. godine dobio status Konzorcijuma za evropska infrastrukturna istraživanja (ERIC). ERIC je u potpunosti priznato pravno lice prema zakonu Evropske unije.

Evropsko društveno istraživanje ERIC je u martu 2016. godine prepoznato kao *ESFRI Landmark* od strane Evropskog strateškog foruma o infrastrukturnim istraživanjima (European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)). Ovo predstavlja značajno dostignuće za ESS ERIC, koje odražava zrelost infrastrukture.

ESFRI je strateški instrument Evropske unije za razvoj naučne integracije Evrope i jačanje njenog međunarodnog delovanja. ESS je prethodno u 2006., 2008. i 2010. godini bio uključen u *ESFRI Roadmap*. *Roadmap* predstavlja istraživačku infrastrukturu pan-evropskog interesa, koja odgovara dugoročnim potrebama evropskih istraživačkih zajednica i koja pokriva sve naučne oblasti.

ESFRI Landmark su istraživačke infrastrukture koje su implementirane ili su započele implementaciju u prethodnim fazama *ESFRI Roadmap*-a. Samo visokokvalitetnim istraživačkim infrastrukturnama se dodeljuje status *ESFRI Landmark*, koji im pomaže da ostanu priznate od strane nacionalnih vlada.

STRUKTURA I UPRAVLJANJE

Statut ESS ERIC-a detaljno opisuje način upravljanja i finansiranja. ESS ERIC-om upravlja Generalna skupština koja imenuje direktora. Članove Generalne skupštine čine nacionalni predstavnici.

Sadašnji predsjedavajući u Generalnoj skupštini je profesor Majkl Brin (Michael Breen, Mary Immaculate College, Univerzitet u Limeriku, Irska). Zamenik predsjedavajućeg je profesor Algis Krupavičius (Vytautas Magnus University, Kaunas, Litvanija).

Sedište ESS ERIC-a nalazi se na Fakultetu umetnosti i društvenih nauka, na City, University of London. (School of Arts and Social Science, City, University of London). To je prvi ERIC koji je smešten u Velikoj Britaniji.

Direktor, dr Rori Fiddžerald, i njegov tim koji se nalazi u sedištu ESS ERIC-a na City, University of London, dobili su podršku prilikom izrade i implementacije radnog programa ESS ERIC-a od strane šest drugih institucija koje zajedno čine Glavni naučni tim (CST). To su:

- GESIS - Leibniz Institut za društvene nauke (Nemačka)
- Katholieke Universiteit Leuven (Belgija)
- NSD - Norveški istraživački centar (Norveška)
- SCP - Holandski institut za društvena istraživanja (Holandija)
- Univerzitet Pompeu Fabra (Španija)
- Univerzitet u Ljubljani (Slovenija)

Zamenici direktora nalaze se u četiri institucije:

- Zamenik direktora, ESS HQ: dr Erik Harison (dr Eric Harrison), sedište ESS ERIC, Gradski univerzitet u Londonu
- Zamenik direktora zadužen za naučni rad: dr Angelika šauer (dr Angelika Scheuer), GESIS, Manhajm, Nemačka
- Zamenik direktora zadužen za metodologiju: dr Ineke Stup (dr Ineke Stoop), SCP, Hag, Holandija
- Zamenik direktora zadužen za strategiju: Bjorn Henričsen (Bjørn Henrichsen) NSD, Bergen, Norveška

Generalna skupština imenuje nezavisnog predsednika (koji ne dolazi iz zemlje sa statusom članice) na period od četiri godine (koji se može obnoviti). Zamenik predsedavajućeg imenuje se za četvorogodišnji period i biraju ga nacionalni predstavnici koji prisustvuju Generalnoj skupštini.

Generalna skupština se sastaje najmanje dva puta godišnje i ima tri stalna odbora: Naučni savetodavni odbor (SAB), Metodološki savetodavni odbor (MAB) i Finansijski odbor (FINCOM).

Institut domaćin je City, University of London nakon što je to prvobitno, u kratkom periodu, bio NatCen Social Research u Velikoj Britaniji. O institutu domaćinu se razmatra na Generalnoj skupštini svake četiri godine.

Direktor ESS ERIC-a takođe saziva Forum nacionalnih koordinatora, na kojem prisustvuju nacionalni koordinatori imenovani od strane zemalja članica i posmatrača ESS ERIC-a, zajedno sa Glavnim naučnim timom.

ESS ERIC je potpisnik Deklaracije o etici Međunarodnog instituta za statistiku (ISI), a od anketnih agencija koje sprovode prikupljanje podataka traži se da je se pridržavaju, pored bilo kojih postojećih nacionalnih obaveza koje mogu imati.

OPERATIVNE AKTIVNOSTI

Kao što je navedeno u statutu ESS ERIC-a, svaka zemlja mora da imenuje nacionalnog predstavnika koji će prisustvovati Generalnoj skupštini. Odabrani nacionalni predstavnik glasa o svim pitanjima koja su pokrenuta na Generalnoj skupštini.

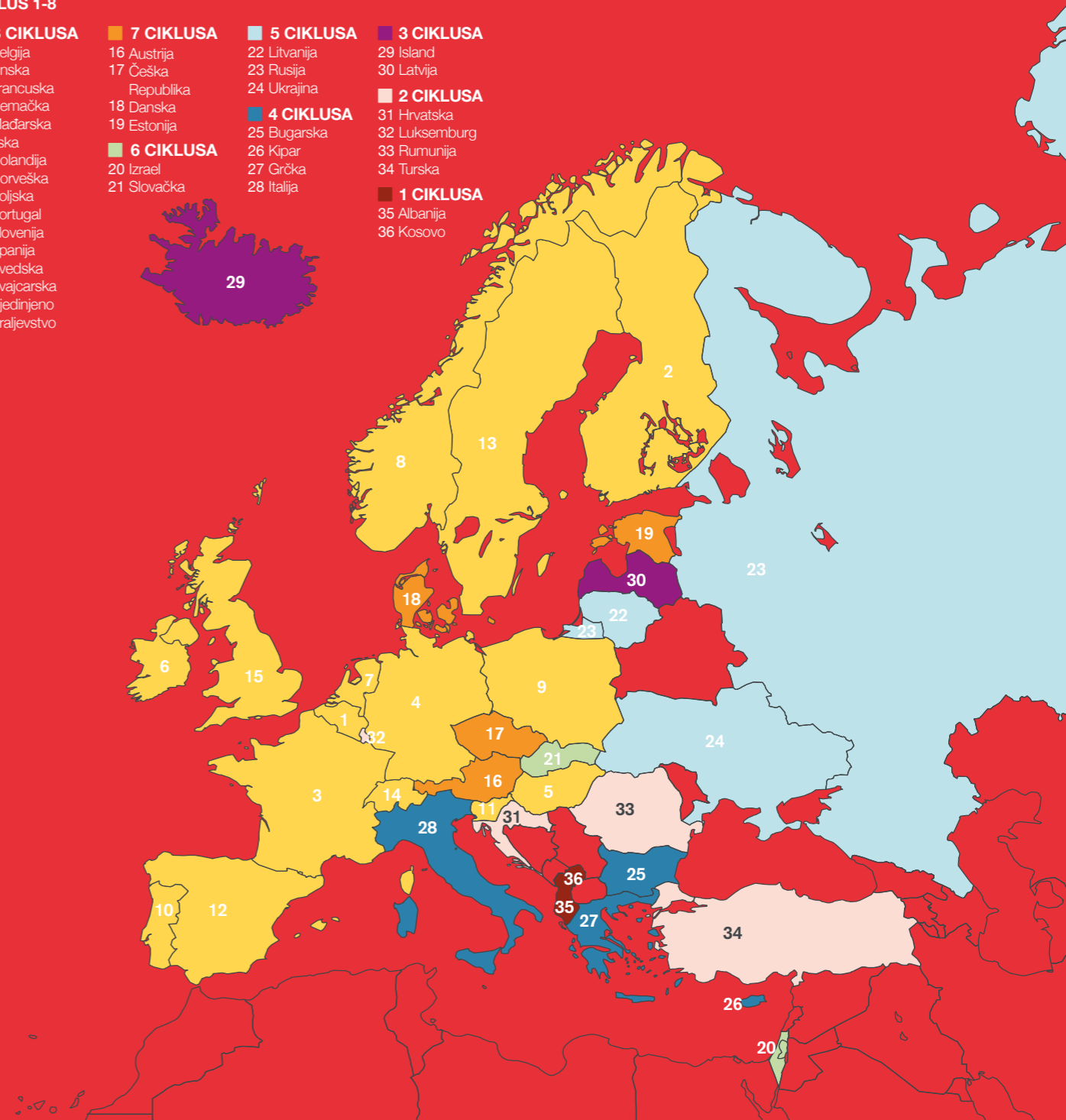
Svaka zemlja takođe mora da imenuje nacionalnog koordinatora. Ključne uloge nacionalnog koordinatora su koordinacija aktivnosti ESS ERIC-a na nacionalnom nivou i osiguravanje da su u skladu sa specifikacijama koje izdaje direktor, kada je to potrebno. Takođe doprinosi raspravi o metodologiji ESS-a i dizajnu upitnika.

Nacionalni koordinatori imaju opštu odgovornost za sprovođenje terenskog rada za istraživanje. Terenski rad se može poveriti nekoj spoljnoj organizaciji, ali opštu odgovornost za terenski rad preuzima nacionalni koordinatori. ←

ZEMLJE UČESNICE ESS-A

CIKLUS 1-8

8 CIKLUSA	7 CIKLUSA	5 CIKLUSA	3 CIKLUSA
1 Belgija	16 Austrija	22 Litvanija	29 Island
2 Finska	17 Češka	23 Rusija	30 Latvija
3 Francuska	18 Danska	24 Ukrajina	2 CIKLUSA
4 Nemačka	19 Estonija	4 CIKLUSA	31 Hrvatska
5 Mađarska	6 CIKLUSA	25 Bugarska	32 Luksemburg
6 Irska	20 Izrael	26 Kipar	33 Rumunija
7 Holandija	21 Slovačka	27 Grčka	34 Turska
8 Norveška		28 Italija	1 CIKLUSA
9 Poljska			35 Albanija
10 Portugal			36 Kosovo
11 Slovenija			
12 Španija			
13 Švedska			
14 Švajcarska			
15 Ujedinjeno Kraljevstvo			

PRISTUPANJE EVROPSKOM DRUŠTVENOM ISTRAŽIVANJU ERIC I FINANSIJSKI PODACI

ZEMLJE KOJE SU DEO ESS ERIC-A

Zemlje koje su pristupile ESS ERIC-u su definisane u tri kategorije: članice, posmatrači i gosti.

Zemlje članice imaju puna glasačka prava na Generalnoj skupštini i pravno su odgovorne za ERIC. One imaju dugoročnu odgovornost prema ESS ERIC-u, ali se mogu povući iz članstva na dve godine obaveštenjem koje upućuju Generalnoj skupštini, koje se mora podneti pre isteka dvogodišnjeg perioda koliko traje jedan ciklus istraživanja.

Zemlje posmatrači se primaju u ESS ERIC na period od četiri godine, ali nemaju pravo glasa i nisu pravno odgovorne za ESS ERIC. Da bi ostale u statusu posmatrača, moraju podneti zahtev za produženje Generalnoj skupštini.

Zemlje gosti se primaju u ESS ERIC na period od dve godine (jedan ciklus). Kao i posmatrači, one nemaju pravo glasa i nisu pravno odgovorne za ERIC.

Prednosti pridruživanja ESS ERIC-u su višestruke. Svaka zemlja dobija punu podršku Glavnog naučnog tima (CST) koji deluje iz sedam zemalja širom Evrope kada su u pitanju pripreme za terenski rad, kao i pružanje pomoći prilikom prikupljanja podataka. Osim toga, CST pomaže u proveru kvaliteta podataka, kao i u pažljivom sastavljanju jedinstvene međunarodne datoteke i selekciji i organizaciji podataka za buduću upotrebu.

Naučnici širom Evrope učestvuju u SAB, MAB i u NC forumu, koji pružaju aktivan doprinos tekućem razvoju infrastrukture, što vodi visokokvalitetnom dizajnu opisanom u poglavlju 5 i pristupu podacima i nalazima kao što je opisano na drugim mestima u ovom Prospektu.

TROŠKOVI ZA TERENSKI RAD, NACIONALNU KOORDINACIJU I DOPRINOS ZEMLJE

Svi članovi, posmatrači i gosti dužni su da sprovedu dvogodišnje ankete ESS-a o sopstvenom trošku prema ESS specifikacijama koje dobijaju za svaki ciklus. Nacionalni koordinator je glavni izveštavač o ovim troškovima.

Sve zemlje učesnice takođe treba da doprinesu centralnim troškovima koordinacije ESS ERIC-a. Ovaj doprinos je sastavljen od minimalnog doprinosa od strane svih zemalja a za bogatije zemlje postoji i dodatni iznos, koji je izračunat u odnosu na BDP svake zemlje. Osim toga, Ujedinjeno Kraljevstvo, kao zemlja domaćin, daje dodatni značajni finansijski doprinos.

Centralni budžet za radni program ESS-a tokom 9. ciklusa će iznositi 2.538.405€ za finansijsku godinu 2017. i 2.583.789€ u 2018-2019.

U tabeli pored prikazani su doprinosi po zemlji što uključuje zemlje članice i posmatrače koje učestvuju u 9. (2017-2019) i 10. (2019-2021) ciklusu.

Gosti	2017-2018 (€)	2018-2019 (€)	2019-2020 (€)	2020-2021 (€)
Ujedinjeno Kraljevstvo	764.909	764.909	764.909	764.909
Austrija	61.447	62.204	62.968	63.741
Belgija	69.831	70.749	71.675	72.611
Češka Republika	41.033	41.399	41.770	42.144
Estonija	21.855	21.855	21.855	21.855
Finska	46.509	46.981	47.457	47.938
Francuska	278.671	283.581	288.541	293.551
Nemačka	371.913	378.607	385.368	392.197
Mađarska	21.855	21.855	21.855	21.855
Irska	46.664	47.138	47.617	48.101
Grčka	216.120	219.834	223.586	227.376
Litvanija	21.855	21.855	21.855	21.855
Holandija	101.340	102.859	104.395	105.945
Norveška	66.671	67.528	68.393	69.268
Poljska	71.089	72.031	72.981	73.942
Portugal	42.712	43.110	43.513	43.920
Serbia	21.855	21.855	-	-
Slovenija	21.855	21.855	21.855	21.855
Švedska	74.328	75.332	76.345	77.369
Švajcarska	87.386	88.639	89.905	91.183
Gosti	110.365	111.469	112.584	113.710
Ukupno	2.560.260	2.585.644	2.589.427	2.615.321

Zemlje gosti moraju da doprinosu kao da su članice i stoga ne postoji finansijska korist za zemlje sa statusom gosta. Ukupni prihodi zemalja u statusu gosta doprinose centralnom budžetu. Status gosta omogućava državama da se pridruže jednom ciklusu i iskoriste iskustvo, što u idealnim uslovima vodi ka budućem članstvu.

Sredstva se takođe koriste za promovisanje korišćenja podataka, kao i osiguranje da ESS ostaje na čelu metodološkog razvoja.

PROCEDURA ZA PRIJAVU

Da bi se zemlja prijavila za učešće u ESS ERIC-u, prijava za članstvo treba da bude u pisanoj formi upućena Generalnoj skupštini, kao i direktoru.

U pismu, potencijalni novi članovi treba da objasne kako nameravaju da doprinesu ciljevima i aktivnostima opisanim u članu 2 i kako će ispuniti obaveze koje su potrebne za učestvovanje.

Podnosioci zahteva moraju objasniti kako će ispuniti zahtev za obavljanje istraživanja u svojoj zemlji o sopstvenom trošku i specifikacije koje je odredio direktor i sa kojima je saglasna Generalna skupština. Obrazac se može dobiti od kancelarije direktora.

Nakon dobijanja pisma od podnosioca prijave, Generalna skupština sprovodi jednostavno većinsko glasanje da bi odlučila da li nova zemlja može biti uključena. Svaka prijava mora biti odobrena od strane relevantnog vladinog ministarstva u zemlji, mada privatna preduzeća ponekad mogu finansirati učešće zemalja sa statusom gosta.

Postupak prijave za učešće sa statusom gosta je sličan i opisan je u dokumentu koji je dostupan na zahtev.

REVIZIJA RAČUNA ESS ERIC

Revizija računa ESS ERIC-a vrši se profesionalno i nezavisno.

Prema našem mišljenju, finansijski izveštaji prikazuju nepristrasno, u svim materijalnim aspektima, finansijsku poziciju Konzorcijuma na dan 31. maja 2015. godine i njenog finansijskog učinka za godinu koja se završava u skladu sa Standardom finansijskog izveštavanja za male strukture (*the Financial Reporting Standard for Smaller Entities*, april 2015. godine).

Izveštaj o nalazima revizije
Grant Thornton UK LLP,
21. decembar 2015.

Izveštaj o prihodima i rashodima za godinu koja se završila 31. maja 2015. Godine

	1. jun 2014. do 31. maj 2015. €	1. jun 2014. do 31. maj 2015. € Ponoviti*
PRIHOD	2,714,720	1,171,275
Direktni troškovi	(2,696,973)	(1,161,917)
GROSS SURPLUS	17,1747	9,358
Administrativni troškovi	(17,747)	(9,358)
REZULTAT ZA FINANSIJSKU GODINE	-	-
BILANS STANJA 31 MAJ 2015		
	2015	2014
	€	€
		€
		€
		Ponoviti*
TREKUTNA IMOVINA		
Dužnici	22,581	619,091
Gotovina u banci	3,024,895	1,233,288
	3,047,476	1,852,379
KREDITORI: iznosi koji se plaćaju u roku od godinu dana	(3,047,476)	(1,852,379)
NETO TEKUĆA SREDSTVA	-	-
NETO SREDSTVA	-	-
REZERVE		
Akumulirani rezultat	-	-
Račun prihoda i rashoda	-	-
UKUPNE REZERVE	-	-

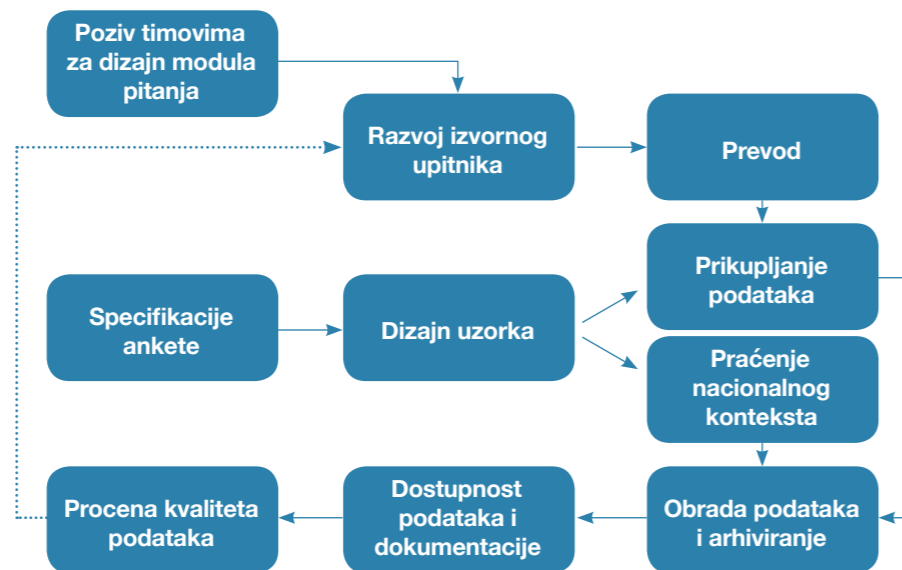
DVOGODIŠNJE MEĐUNARODNO DRUŠTVENO ISTRAŽIVANJE VISOKOG KVALITETA

METODOLOGIJA

Deljenjem centralnih troškova koordinacije ESS-a i pokrivanjem sopstvenih nacionalnih troškova, svaki učesnik ESS ERIC-a dobija pristup kvalitetnim uporednim podacima koji pomažu da se objasni širi kontekst nacionalnih podataka.

Visokokvalitetna metodologija i prikupljanje podataka čine ESS skupljim nego manje precizna istraživanja. Postoji niz razloga koji opravdavaju ovu investiciju:

1. Da bi poređenje između zemalja bilo moguće, neophodno je osmisliti i sprovesti istraživanje na identičan način. U suprotnom, razlike između zemalja mogu odražavati metodološke, a ne stvarne tj. suštinske razlike.
2. Pošto društveni naučnici često koriste manje naučne, ali jeftinije metode, neophodno je imati visokokvalitetne referentne podatke. ESS predstavlja zlatni standard u prikupljanju podataka u društvenim istraživanjima. ESS nije ispitivanje javnog mnjenja sprovedeno korišćenjem ne-naučnih metoda u kratkom vremenskom periodu i ne bi ga trebalo porediti sa takvim istraživanjima u pogledu troškova ili metoda.
3. Alternative podacima iz anketnih istraživanja, kao što su administrativni podaci, podaci istraživanja javnog mnjenja i podaci društvenih medija, ne mogu se prilagoditi teorijskim

istraživačkim pitanjima, što ograničava akademsku preciznost i pouzdanost bilo koje analize.

4. Alternative podacima iz anketnih istraživanja izložene pod brojem 3 su retko međunarodno dostupne u istoj meri ili formatu što ometa njihovu upotrebu u komparativne svrhe. Postoji i nekoliko izvora alternativnih podataka koji kao i ESS istražuju stavove građana.

Stoga ESS koristi i razvija najbolje prakse i naučne metode koje su potrebne da bi se dobili nalazi visokog kvaliteta i na koje se društveni naučnici kasnije oslanjaju.

Upitnici u svakom krugu istraživanja pokrivaju niz tema o ključnim pitanjima sa kojima se suočava savremena Evropa. Anketa zahteva u proseku jedan sat za sprovođenje na britanskom engleskom jeziku, ali duže u nekim drugim zemljama.

Od 9. ciklusa sve države su dužne da ankete sprovedu pomoću CAPI metoda - kompjuterski asistiranog ličnog intervjua (Computer Assisted Personal Interviewing). Alternativni načini prikupljanja podataka nisu dozvoljeni, jer mešanje načina sakupljanja podataka može ozbiljno narušiti uporedivost podataka između zemalja i tokom vremena.

Razvijena od strane vodećih evropskih stručnjaka, anketa kombinuje kontinuitet i promene, tako što koristi osnovni modul koji je konstantan, i seriju rotirajućih modula odabranih putem konkursa u celoj Evropi.

Osnovni modul:

ESS je prvenstveno dizajniran kao anketno istraživanje koje tokom vremena prati promene stavova i vrednosti širom Evrope. Iz tog razloga, anketa koja se sprovodi sadrži osnovni modul sa serijom pitanja, koji ispituje čitav niz tema

od interesa za društvene nauke, kao i najobuhvatniji skup društveno-strukturnih („pozadinskih“) varijabli u odnosu na bilo koje međunarodno opšte društveno istraživanje. Tačan broj stavki može se promeniti od ciklusa do ciklusa, ali svako pitanje ima identifikator koji pomaže korisnicima i olakšava rad sa podacima tokom vremena.

Rotirajući moduli:

U svakom krugu ESS-a biraju se međunarodni timovi istraživača koji doprinose dizajniranju dva rotirajuća modula za upitnik. Rotirajući moduli se biraju na osnovu poziva za podnošenje predloga projekta koji se nalaze u Službenom listu Evropske unije (OJEU) i koji se široko distribuiraju. Podnosioci zahteva mogu podneti prijave za „nove“ module, a od 2010. godine i za „ponavljanje“ modula. Dizajn i pretestiranje modula je intenzivan proces i odvija se tokom perioda od 19 meseci.

Dva modula su izabrana za 9. ciklus ESS-a (2018). 'Životni tok' je ponovljeni modul koji istražuje percepcije o životnom toku i stavovima prema ključnim trenucima unutar njega. Ovaj modul uključuje dizajn koji omogućava analizu razlika u stavovima prema polu. Bio je uvršten u 3. ciklus (2006. godine), a uspešnu prijavu za ponavljanje modula vodio je profesor Frančesko Billari sa Univerziteta u Bokoni, Milano, Italija (Francesco Billari, Bocconi University).

'Pravda i pravičnost u Evropi' predstavlja reakciju na značajan rast nejednakosti u proteklih nekoliko decenija ispitivanjem višestrukih dimenzija pravosuđa, praveći razliku između, na primer: distributivne i proceduralne pravde; refleksivne i ne-refleksivne procene pravde. Novi modul će ispitivati temu pravde i pravičnosti u kontekstu prihoda ispitanika kako bi se utvrdilo na koji način se Evropa suočava sa rastućom nejednakošću. Ovaj rotirajući

Novi modul 9. kruga baviće se temom pravde i pravičnosti u kontekstu prihoda ispitanika kako bi se utvrdilo na koji način se Evropa suočava sa rastućom nejednakošću.

model se uključuje po prvi put, pod vođstvom profesora Stefana Libiha (Stefan Liebig) sa Odseka za sociologiju na Univerzitetu Bielefeld u Nemačkoj.

Rotirajući moduli predmet su stručnog pregleda, inputa od strane nacionalnih timova, kognitivnih intervjuisanja u više zemalja, nekoliko faza kvantitativnog pretestiranja i naprednog prevođenja.

TEST UPITNIK

ESS uključuje niz eksperimenata u svakom ciklusu radi procene pouzdanosti i valjanosti ESS istraživanja. Ti *Multi Trait Multi Method* eksperimenti su takođe korišćeni za popunjavanje baze podataka Predikatora kvaliteta ankete (Survey Quality Predictor (SQP)), koja pomaže dizajnerima upitnika da predvide pouzdanost i validnost nacrtu upitnika pre njegovog korišćenja.

PREVOD

U unakrsnim nacionalnim istraživanjima u kojima se prikupljaju podaci na različitim jezicima od vitalnog je značaja da se prevođenje sprovede na najkvalitetniji mogući način.

Reči i fraze kao što su „demokratija“, „društveni život“ ili „ujedinjenje“ mogu značiti različite stvari različitim ljudima u različitim vremenima i zemljama. ESS obezbeđuje izvorni upitnik na engleskom jeziku u pokušaju da omogući da se u svim zemljama koriste prevodi koji prenose isto značenje.

ESS koristi timski pristup prevodu koji uključuje nekoliko faza kao što su prevod, pregled, usaglašavanje, predtestiranje i dokumentovanje. Da bi se osiguralo da istraživanje bude u potpunosti reprezentativno za bilo koju zemlju, upitnik se prevodi na svaki jezik zemlje koji kao prvi jezik govori više od pet posto stanovništva.

ESS nastoji da postigne princip ekvivalencije u pogledu prevoda. Procedure prevođenja ESS-a su usaglašene sa zahtevima navedenim u Specifikaciji za zemlje učesnice i oslanjaju se na sledeće ključne principe:

- Osnovni upitnik ESS-a dizajniran je na britanskom engleskom jeziku imajući na umu da će biti preveden na druge jezike. Svaki nacionalni tim ga prevodi na jedan ili više ciljnih jezika.
- ESS prati metodu TRAPD - prevod, pregled, usklađivanje, predstestiranje i dokumentovanje.
- Svi nacionalni timovi imaju detaljne smernice za prevođenje i kontrolnu listu kvaliteta prevođenja koja opisuje procedure koje treba poštovati.
- Nakon prevođenja, izbor stavki podleže dva inovativna dodatna koraka – verifikaciji i kodiranju Predikatora kvaliteta ankete (SQP). Svi prevedeni upitnici moraju biti prethodno testirani nakon završetka verifikacije i SQP kodiranja.

Proces prevođenja ESS-a vrši nadzorni tim ESS-a, uz pomoć Stručnog panela za prevođenje (Translation Expert Panel (TEP)). Uloga Panela je da savetuje ESS o pitanjima vezanim za prevod. Ova pitanja se odnose na opšte strategije ESS-a i na specifična pitanja oko kojih prevodilački tim ESS-a i / ili glavni naučni tim ESS-a traže spoljnu ekspertizu. Panel održava sastanke, obično jednom u toku svakog ciklusa, i pruža stručnu pomoć kada je moguće.

” ESS koristi timski pristup prevodu koji uključuje nekoliko faza pregleda, usklađivanja, predstestiranja i dokumentovanja. “

DIZAJN UZORKA

Cilj strategije za uzorkovanje ESS-a je izrada i implementacija planova uzorkovanja koji su izvodljivi i ujednačeni u svim zemljama učesnicama. Uzorkovanje u ESS-u oslanja se na zahteve navedene u Specifikaciji za zemlje učesnice i oslanja se na sledeće ključne principe:

- Uzorački okvir mora obuhvatati sve osobe starosti 15 i više godina (bez gornjih starosnih granica) koji žive u privatnim domaćinstvima u zemlji, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost, državljanstvo ili jezik
- Pojedinci su izabrani strogim metodom slučajnog izbora korišćenog u svakoj fazi dizajna
- Uzorački okvir može biti sastavljen od pojedinaca, domaćinstava i adresa
- Sve zemlje moraju imati za cilj minimalnu 'efektivnu ostvarenu veličinu uzorka' od 1.500 stanovnika ili 800 u zemljama sa ESS populacijom manjom od 2 miliona nakon uračunatog efekta dizajna uzorka
- Kvotni uzorak nije dozvoljen ni u jednoj fazi
- Zamena domaćinstava ili pojedinaca koji ne odgovore (bilo da se radi o „odbijanju“ ili „ne-kontakt“) nije dopušteno ni u jednoj fazi

Svaki nacionalni koordinacioni tim je odgovoran za identifikaciju (ili generisanje) odgovarajućeg uzoračkog okvira i za izradu dizajna uzoraka pogodnog za implementaciju u svojoj zemlji. U ovom zadatku ih podržava član Panela ekspertske komisije za uzorkovanje i ponderisanje ESS-a (ESS Sampling and Weighting Expert Panel) koji im je dodeljen kao pomoć.

” **Evropsko društveno istraživanje čini svoje podatke dostupnim svima za nekomercijalnu upotrebu.** “

OBUKA ZA ANKETARE

Anketari ESS-a moraju proći obuku (za specifičan zadatak) i biti informisani (o specifičnom projektu). Osnovni naučni tim (CST) obezbeđuje niz pred-strukturiranih slajdova i materijala koji će se koristiti kao osnova za treninge.

Treninzi se razlikuju od obuke jer su usmereni na specifičan projekat, tj. opisuju projekat ESS-a, ESS upitnik i ESS pravila. Svi anketari moraju biti informisani od strane nacionalnog tima nakon angažovanja za istraživački ciklus i pre nego što počnu sa izvršavanjem svojih zadataka. Informisanje anketara mora obuhvatiti detaljne informacije o tome kako se kodiraju podaci, kako slediti kontaktne procedure i kako se popunjavaju kontaktne forme, i kako se vrši selekcija ispitanika (ako je primjenjivo).

BELEŽENJE MEDIJSKIH IZJAVA

Određeni događaji mogu duboko uticati na stavove i percepcije ljudi u kratkom i dugoročnom periodu. Na primer, jedan teroristički čin može da promeni kontekst odgovora ispitanika na niz pitanja, što može uticati na odgovore ispitanika iz različitih zemalja.

Nacionalni koordinatori ESS prate i beleže političke izjave u ključnim medijskim izveštajima u svakoj zemlji tokom vremena u kom se sprovodi terensko istraživanje. Ovo pomaže da trenutni i budući analitičari podataka budu upoznati sa nacionalnim kontekstom u kom se odgovaralo na pitanja iz ankete. Ovo je posebno važno ako događaji od nacionalnog značaja koji se dešavaju u vreme sprovođenja istraživanja imaju privremeni efekat na odgovore ispitanika.

PRIPREMA PODATAKA I DEPONOVANJE

Evropsko društveno istraživanje, kao jedinstveni kvantitativni izvor podataka o stabilnostima i promenama u stavovima stanovnika Evrope, čini svoje podatke dostupnim svima za nekomercijalnu upotrebu.

Pristup ESS skupovima podataka, od kojih svaki obuhvata preko 20 zemalja i više od 350.000 intervjua licem u lice sprovedenih širom Evrope, omogućen je putem veb stranice ESS-a. Stranica je jednostavna za korišćenje i korisnicima podataka pruža mogućnost sprovođenja jednostavnih analiza online i preuzimanje svih skupova ili delova skupova podataka za detaljniju ili kompleksniju analizu.

Period istraživanja ESS na terenu traje najmanje mesec dana u periodu od četiri meseca, obično između septembra i decembra u kalendarskoj godini. Nacionalni koordinacioni tim je odgovoran za obavljanje terenskog rada i deponovanje podataka u arhiv podataka ESS-a nakon završetka terenskog rada.

Ne postoje ograničenja u pristupu, niti privilegovani aranžmani za određene korisnike. Dakle, naučnici, novinari, istraživači, opšta javnost i oni koji su direktno uključeni u vođenje projekta imaju jednak i istovremeni pristup nalazima svakog ciklusa. Pored toga, imaju pristup sveobuhvatnom tehničkom izveštaju i podacima koji opisuju i objašnjavaju sve aspekte projekta. Međutim, komercijalna upotreba podataka nije dozvoljena. ◀

ZNAČAJAN ALAT ZA AKADEMSKE STUDIJE, OBRAZOVANJE I OBUKE

U današnje vreme kojim vladaju podaci, opismenijavanje narednih generacija za korišćenje podataka važnije je nego ikada ranije. Zbog toga su ESS podaci značajan resurs za edukaciju budućih društvenih naučnika. Korišćenjem podataka iz ESS-a, mlađi društveni naučnici mogu se opremiti analitičkim i komunikacionim veštinama koje su od vitalnog značaja za razvijanje karijere u brojnim industrijama. Longitudinalna anketna istraživanja, poput ESS-a, obezbeđuju kreatorima politika podatke potrebne za razvijanje veština kako bi bolje razumeli svoje društvo i osmislili pravce njegovog razvoja.

U zemljama bez razvijenih infrastruktura podataka, ESS pruža nacionalno značajan a istovremeno komparativan izvor podataka koji privlači hiljade korisnika širom Evrope. Dok neki od njih odlaze u društvene nauke, mnogi drugi te veštine prenose na druge oblasti i karijere. ESS obezbeđuje alat za podučavanje i razvijanje veština korišćenja podataka kako bi se olakšalo opismenijavanje narednih generacija i olakšala njihova priprema za vreme kojim vladaju podaci.

ESS EDUNET ZA E-UČENJE

Online tutorial za obuku, *ESS EduNet*, ponuđen je kako bi pomogao korisnicima da koriste podatke i izvan jednostavnih dekriptivnih statističkih analiza.

Alat za e-učenje je posebno razvijen za upotrebu u visokom obrazovanju. Pruža praktične primere i vežbe dizajnirane da vode korisnike kroz istraživački proces, od teoretskog problema do tumačenja statističkih rezultata.

EduNet je kreiran radi implementacije laboratorije društvenih nauka u kojoj se mogu istraživati teoretska pitanja korišćenjem visokokvalitetnih empirijskih podataka.

Postoji nekoliko dostupnih tema kao što su: greške u merenju; multilevel modeli; imigracija; ponderisanje

ESS-a; blagostanje; porodica, pol i rad; ljudske vrednosti; društveno i političko poverenje. Prateći podaci su preuzeti iz ESS-a, a dostupni su za *online* analizu ili preuzimanje. Odabrani podaci su posebno pripremljeni za navedene teme.

Alat uključuje video zapise koji interaktivno odgovaraju na najčešća pitanja.

KURSEVI

ESS kursevi i obuke se fokusiraju na ključne aspekte životnog ciklusa istraživanja iz komparativne, međunarodne perspektive. Specifični cilj je opremiti istraživače veštinama i znanjima koji su im potrebni kako bi se poboljšali kvalitet i ujednačenost istraživanja koja uključuju poređenje više zemalja u evropskom kontekstu.

Obuke se nude lično ili putem interneta, a odnose se na dizajn anketnog upitnika, prevođenje, prikupljanje podataka, metodologiju i ponderisanje. Obuke sprovode stručnjaci iz oblasti društvenih nauka, licem u lice ili putem veb stranice ESS-a. Trenutno ESS ERIC pruža kurseve u saradnji sa drugim društvenim naučnim infrastrukturama kroz subvencije od strane H2020 SERISS (www.seriss.eu).

STATISTIKA REGISTROVANIH KORISNIKA

ESS ERIC je najveća evropska baza koja nudi pristup sve većem broju podataka o društvenim stavovima i ponašanjima stanovnika Evrope.

ESS ERIC beleži korišćenje podataka ESS-a od njegovog osnivanja, odnosno od prvog ciklusa 2002. godine do danas. Uočene su dve grupe korisnika:

- „Registrovani korisnici“ - registrovani na web stranici ESS-a i na taj način im je omogućeno korišćenje ESS podataka
- „Korisnici koji preuzimaju ESS podatke“ - registrovani korisnici koji su preuzeli ESS podatke najmanje jednom

Postoji 104.729 registrovanih korisnika ESS podataka, a ESS podaci su preuzeti 72.920 puta (mart 2017).

Registrovani korisnici i korisnici koji preuzimaju podatke ESS-a su razvrstani po zemljama, tipu korisnika (članovi fakulteta, studenti itd.) i tipu podataka

FIG. 1 Registrovani korisnici ESS-a od januara 2005. godine

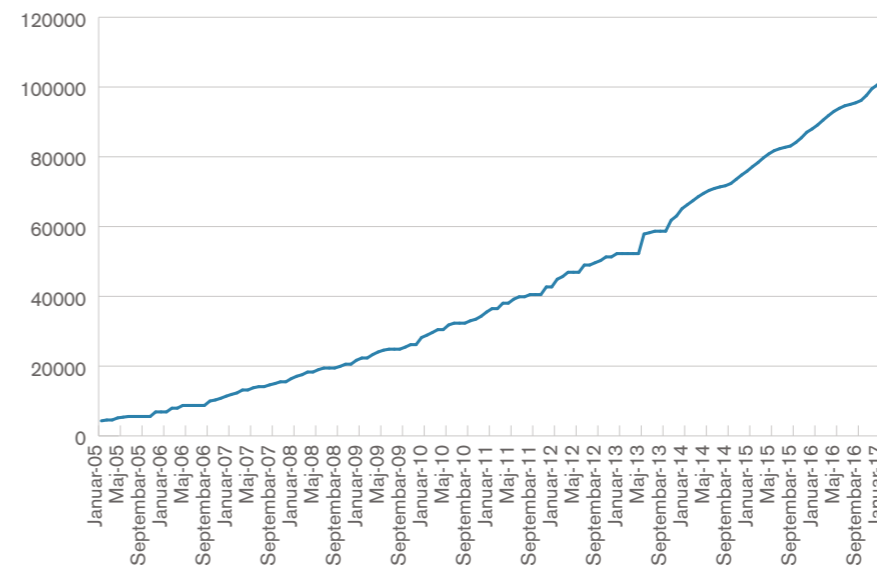
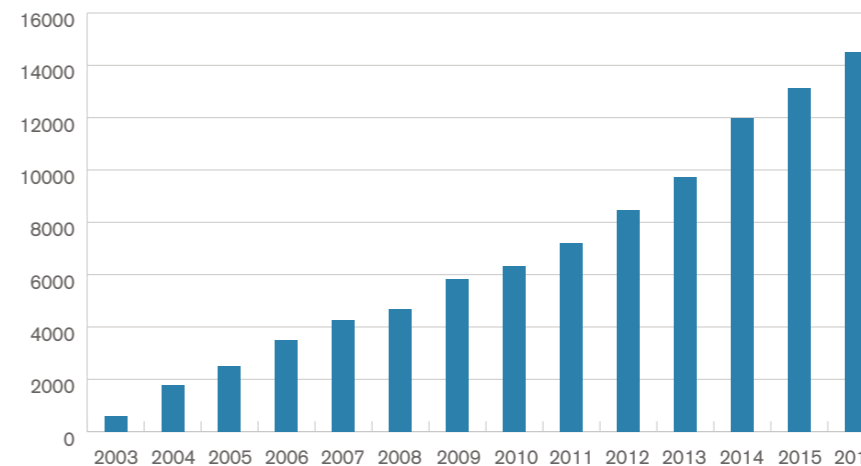

FIG. 2 Korisnici koji preuzimaju podatke, po godinama

(ciklus, kumulativni podaci i multilevel podaci). Dodatne informacije možete naći na web stranici ESS ERIC-a.

Korišćenje ili preuzimanje podataka dovelo je do objavljivanja 3.140 članaka, knjiga, poglavlja, radova i konferencijskih radova na engleskom jeziku od 2003. do 2015.

godine. Ovo uključuje 1.439 članaka u časopisima, 618 konferencijskih radova, 493 knjiga i poglavlja i još 415 radnih dokumenata. Od 3.140 publikacija, 2.615 je koristilo osnovne podatke, dok je dodatnih 525 publikacija za cilj imalo metodološka pitanja i indikatore.

ESS BIBLIOGRAFIJA

Bibliografija ESS-a je dostupna *online* i sadrži informacije o mnogim publikacijama zasnovanim na međunarodnom Evropskom društvenom istraživanju. Ovo uključuje analizu podataka, opis istraživanja i metodologije ESS-a, kao i dokumentaciju ESS-a.

Za navedene akademske tekstove, bibliografija sadrži sve podatke o objavljivanju, uključujući naslov, godinu izdanja, autora i izdavača. Bibliografija dozvoljava korisnicima da saznaju da li autori koriste ESS podatke u drugim publikacijama i da potraže knjige na internetu.

Ukupan broj akademskih publikacija zasnovanih na ESS-u nastavlja da raste, zbog sadržaja upitnika ESS-a, visokih standarda kvaliteta, guste vremenske serije sprovođenja istraživanja, otvorenog pristupa i odličnih *online* alata.

Bibliografija na mreži se periodično ažurira kako bi većina akademskih publikacija u kojima se koriste ESS podaci bila uneta i mogla da se pretražuje od strane svih korisnika. ➔

PODACI I DOKUMENTACIJA SA NEOGRANIČENIM PRISTUPOM

DOSTUPNI NIZOVI PODATAKA BEZ DODATNIH TROŠKOVA

Sve informacije prikupljene od 2001. godine dostupne su *online*. Svako novo istraživanje u seriji omogućava još jedan dodatni skup preciznih podataka, koji pružaju izvor informacija za akademske debate i informišu vlade evropskih zemalja.

ESS omogućava vladama, političkim analitičarima, naučnicima, studentima i javnosti da tumače kako ljudi iz različitih zemalja i u različito vreme vide sebe i svet oko sebe.

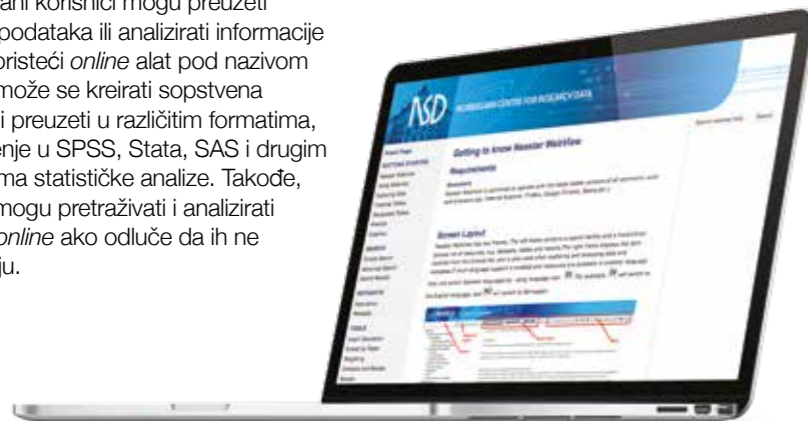
U cilju razmene najboljih praksi širom sveta, svi ESS protokoli, metode, procedure i podaci su dostupni svima na web stranici. U potpunosti su transparentni.

Registrovani korisnici mogu preuzeti skupove podataka ili analizirati informacije online. Koristeći *online* alat pod nazivom *Nesstar*, može se kreirati sopstvena datoteka i preuzeti u različitim formatima, za korišćenje u SPSS, Stata, SAS i drugim programima statističke analize. Takođe, korisnici mogu pretraživati i analizirati podatke *online* ako odluče da ih ne preuzimaju.

KUMULATIVNI I HARMONIZOVANI PODACI

Opcija *ESS Cumulative Data Wizard* daje pristup kumulativnim podacima iz zemalja koje su uključene u integrisane ESS datoteke u dva ili više ciklusa.

To znači da korisnici mogu napraviti i preuzeti podskupove kumulativnih datoteka ESS-a odabirom ciklusa, zemalja i varijabli. Opis studije i dokumentacija izabranih varijabli generišu se za svaku kreiranu datoteku i uključeni su prilikom preuzimanja podataka.

” Svako novo istraživanje omogućava još jedan sloj preciznih podataka, koji pružaju izvor informacija za akademske debate i informišu vlade evropskih zemalja. “

MULTILEVEL I KONTEKSTUALNI PODACI

Svrha ESS multilevel podataka je da olakša istraživačkoj zajednici da razume kontekst u kojem ESS ispitanici žive u vreme sprovođenja ankete. To podrazumeva da se dodatni podaci o ESS-u, zemljama i regionima u kojima žive ispitanici, mogu dodati ESS istraživanju.

Nomenklatura teritorijalnih jedinica za statistiku (The Nomenclature of Territorial Units for (NUTS)) je geokodni standard podelu unutar zemlje u statističke svrhe. Ona je razvijena i regulisana od strane Evropske unije i odnosi se na Evropsku uniju, Evropsku asocijaciju za slobodnu trgovinu i zemlje kandidate.

Multilevel Download omogućava dodavanje podataka o zemljama i regionima (na primer GDP, GINI i sl.) i na taj način omogućava kompleksnije *multilevel analize*. Varijabla o regiji (NUTS) određene zemlje određuje na koji način je moguće spajati kontekstualne podatke o regionima sa individualnim nivoom podataka ESS-a.

Kontekstualne varijable se prikupljaju kako bi se osvetlile sledeće teme:

- Demografija i geografija
- Ekonomija
- Zdravlje
- Obrazovanje
- Kriminal
- Političke institucije
- Kompozitni indeksi

Većina varijabli se prikuplja već nekoliko godina. ESS Multilevel podaci su delimično finansirani od strane Dekartove istraživačke nagrade dodeljene ESS-u 2005. godine. €

NALAZI EVROPSKOG DRUŠTVENOG ISTRAŽIVANJA

ROTIRAJUĆI MODULI O KLJUČNIM DRUŠTVENIM TEMAMA

DEMOKRATIJA I UČEŠĆE GRAĐANA

Evropski stavovi prema demokratiji bili su deo istraživanja 6. ciklusa (2012) a učešće građana deo istraživanja 1. ciklusa (2002). Obe teme su bile obrađene kao rotirajući moduli.

**Dr Monika Ferin (Mónica Ferrin,
University of Zurich)**

Rotirajući modul 6. ciklusa Evropskog društvenog istraživanja o demokratiji daje detaljan prikaz kako stanovnici Evrope misle da demokratija treba da izgleda, kakvi su zapravo njihovi demokratski sistemi ili kako oni funkcionišu. Ovo je pitanje od ključnog značaja u svetlu navodne krize legitimiteta evropskih demokratija tokom prošle decenije. Ciklus 6 otkriva relevantne nalaze u ovom pogledu.

Prvo, postoji snažna posvećenost demokratiji među građanima, nezavisno od demokratskog kvaliteta zemlje u kojoj žive. Ne samo da stanovnici Evrope misle da je demokratija dobra stvar sama po sebi, već oni vrednuju sve idealne karakteristike demokratije, kao što su sloboda izražavanja i odgovornost.

Drugo, postoji zajedničko razumevanje među stanovnicima Evrope o tome šta

je od suštinske važnosti u demokratiji: ravnopravnost pred zakonom i slobodni i poštenu izbori su dve osnovne karakteristike demokratije za većinu ljudi u svim evropskim zemljama. Povrh toga, neki dodaju dugačku listu pitanja koja zahtevaju da se na njih obrati posebna pažnja, kada je u pitanju demokratija (posvećivanje više pažnje potrebama građana od strane političara, povećanje učešća građana u odlučivanju itd.). Pokazalo se da najzahtevniji građani žive u zemljama gde je kvalitet demokratije niži od evropskog proseka.

Treće, postoji veliki jaz između onoga što stanovnici Evrope očekuju od idealne demokratije i onoga što dobijaju od njihovih demokratskih sistema u praksi. Iako se procene građana razlikuju po dimenzijama demokratije i prema zemljama, nijedna demokratija ne ispunjava ideale građana. Ovo je naročito slučaj kad posmatramo ishode demokratskih procesa koji na primer utiču na društvenu ravnopravnost i zaštitu od siromaštva, gde je jaz najveći. 6. ciklus istraživanja predstavlja moćan alat za političare kako bi razumeli čime su građani nezadovoljni u svojim demokratskim zemljama i da saznaju izvore tog nezadovoljstva.

Ciklus 6 takođe je koristan za identifikovanje potencijalnih nedostataka kada je uključenost tj. učešće građana u pitanju, jer smo uvideli da su loše ocene demokratskog učinka povezane sa neučestvovanjem u glasanju. Među onima koji ne izlaze na glasanje, ocene različitih aspekata demokratije su znatno lošije nego među glasačima. Ovaj nalaz ima važne implikacije za proučavanje participacije građana u demokratskim procesima. On dodatno objašnjava zašto ljudi odlučuju da ne glasaju, što može biti upozorenje vladama evropskih zemalja: dugoročno nezadovoljstvo demokratijom ne samo da može ugroziti demokratsku podršku u jednoj zemlji - jer je nezadovoljstvo veće

među onima koji ne glasaju - već bi moglo dovesti u opasnost i legitimitet odluka političkih predstavnika.

PORODICA, RAD I BLAGOSTANJE

Anketna pitanja koja se odnose na porodicu, rad i blagostanje bila su uključena u rotirajuće module 2. ciklusa (2004) i 5. ciklusa (2010) istraživanja.

**Profesorka Helen Rasel (Helen Russell,
Economic and Social Research
Institute, Dublin)**

**Profesor Dancan Gali (Duncan Gallie,
Nuffield College, University of Oxford)**

Ekonomska kriza započeta propadanjem banaka u 2008. godini bila je najveća još od tridesetih godina prošlog veka. Prvi ponovljeni modul Evropskog društvenog istraživanja (ESS) koji je sproveden 2010. godine (5. ciklus) zasnovan je na nizu pitanja koja je ESS postavilo u 2004. godini (2. ciklus) o porodici, radu i blagostanju. Ovo je omogućilo direktno poređenje perioda pre krize i perioda u kojem je većina zemalja počela da izlazi iz recesije.

Ponovljeni modul procenio je implikacije na svakodnevno iskustvo ljudi o kvalitetu posla, njihovom porodičnom životu i ličnom blagostanju i njihovom osećaju posvećenosti institucijama svog društva. Dozvolila je procenu da li je iskustvo krize slično širom Evrope ili se razlikovalo kao rezultat ozbiljnosti krize ili stepena zaštite koju su nudili nacionalni institucionalni sistemi. Prikupljeni ključni nalazi za 19 zemalja postali su dostupni i uporedivi do proleća 2012. godine, kada su bili dostupni podaci i za 2004. i za 2010. godinu.

Nalazi iz Evropskog društvenog istraživanja pokazuju da je ekonomska kriza imala značajan uticaj na kvalitet rada. To je dovelo do smanjenja nivoa obuke koju su obezbeđivali poslodavci, do promena u obrascima organizacije rada u nekoliko istočnoevropskih zemalja, dovelo je do višeg intenziteta rada i veće nesigurnost zaposlenja. Istovremeno je dovelo do smanjenja socijalne integracije kroz negativan uticaj koji je nesigurnost zaposlenja imalo na posvećenost mladih poslu, smanjenje poverenja ljudi u politiku i zadovoljstvo demokratijom.

Međutim, između zemalja i grupa zemalja takođe je postojala značajna stabilnost tokom vremena kada su razlike u pitanju. Nordijske zemlje su se i dalje isticale pružajući daleko najviši kvalitet rada i najveću zaštitu od psiholoških poteškoća uzrokovanih nezaposlenošću. Jasno je da institucionalni okvir zemalja - naročito njihovi obrasci regulacije zapošljavanja i priroda njihovih država blagostanja - igraju važnu ulogu u određivanju kvaliteta svakodnevnog života ljudi.

Dva ESS modula omogućavaju nam da proučavamo uticaje ekonomske krize do 2010. godine, ali ovo je daleko od kraja priče. Od 2011. godine Evropa je ušla u novu fazu krize - kriza zaduženih zemalja (*Sovereign Debt Crisis*). Ovo je verovatno dovelo do još većeg poremećaja u radu ljudi i porodičnom životu, posebno u južnoj Evropi. To bi moglo dovesti do mnogo veće polarizacije između različitih evropskih regija. To je bila i faza krize koja je u mnogim zemljama okarakterisana značajnim restrukturiranjem javnog sektora, što je verovatno dovelo do posebno teških posledica za žene.

Od velike je važnosti osigurati da ESS nastavi da prati promene obrazaca rada u Evropi i njihove implikacije kako na porodicu, tako i za širu zajednicu.

STAVOVI PREMA IMIGRACIJI

Anketna pitanja o imigraciji uključena su u svaki ciklus istraživanja. Sveobuhvatniji skup imigracionih pitanja takođe je uključen u rotirajuće modele iz Ciklusa 1 (2002) i Ciklusa 7 (2014).

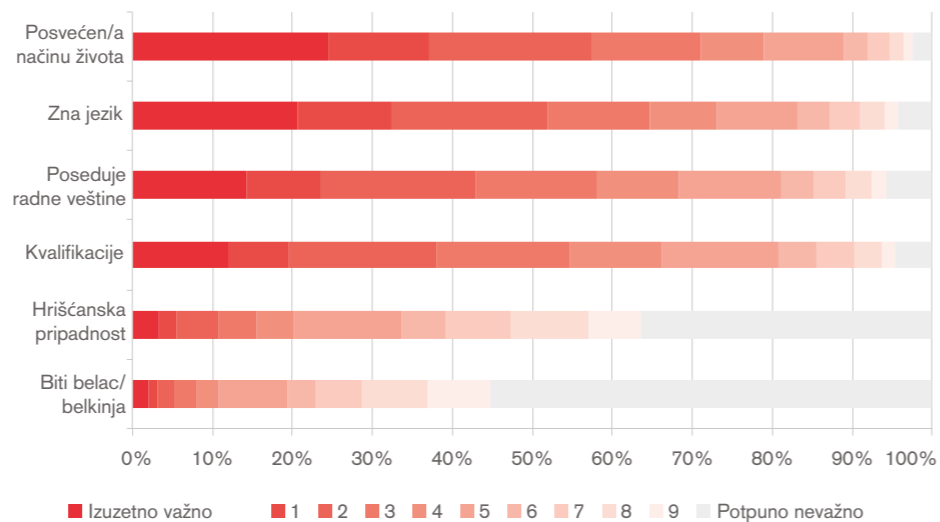
Profesor Antoni Hit (Anthony Heath, Centre for Social Investigation (CSI), University of Oxford)

Lindzi Ričards (Lindsay Richards, Centre for Social Investigation (CSI), University of Oxford)

Imigracija i dalje predstavlja jedno od najaktuelnijih i najhitnijih političkih pitanja u Evropi, koje su i glasači u mnogim zemljama visoko ocenili po značaju u političkoj agendi, a nove 'radikalno desničarske' političke partije (poput Nacionalnog fronta u Francuskoj) fokusiraju se na protivljenje imigraciji koja se javlja u mnogim zemljama. Sa nastavkom visoke stope migracija radne snage ka bogatim zapadnoevropskim zemljama, kao i kontinuiranog pritiska za prihvatanje azilantata iz ratnih zona širom sveta, malo je verovatno da će ova tema izgubiti politički značaj u bliskoj budućnosti.

Reakcije vlade na imigraciju i izbegličku krizu delom su podstaknute javnim mnjenjem i strahom da će glasači biti ili da su već razočarani liberalnim imigracionim politikama. Međutim, stavovi javnosti imaju tendenciju da budu mnogo nijansirani nego što se često uviđa. Na primer, u 7. ciklusu Evropskog društvenog istraživanja evropska javnost je pokazala veću naklonost prema visoko kvalifikovanim migrantima nego prema nisko kvalifikovanim i slabo obrazovanim

FIG. 3 „Način života“, jezik i veštine smatraju se važnijim od religioznog, ekonomskog i etničkog porekla kao kriterijima imigracije

Pitanje: Molim vas, navedite u kojoj meri smatrate da bi trebalo da bude važna svaka od ovih stvari prilikom odlučivanja da li bi neko ko je rođen, ko je odrastao i živeo izvan [zemlje] trebao biti u mogućnosti da dođe i živi ovdje.

Uključuje: Austriju, Belgiju, Švajcarsku, Češku, Nemačku, Dansku, Estoniju, Španiju, Finsku, Francusku, Veliku Britaniju, Mađarsku, Irsku, Izrael, Litvaniju, Holandiju, Norvešku, Poljsku, Portugaliju, Švedsku i Sloveniju.

ESS Ciklus 7 (2014/15); uključuje ponder populacije i dizajna uzorka; N = 42.000

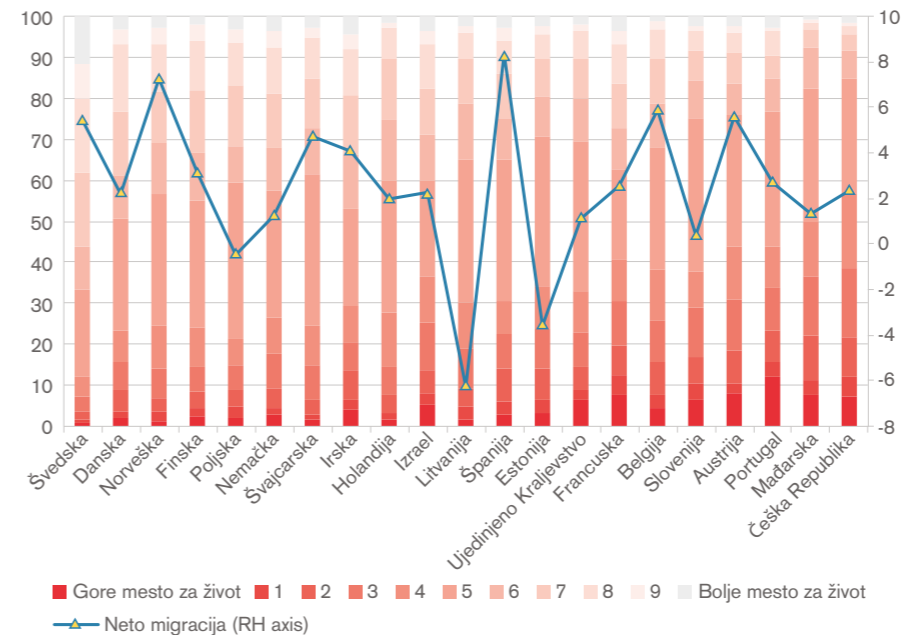
migrantima, a kao ključne kriterijume za prihvatanje migranata videla je njihovu spremnost da prihvate načina života zemlje u koju dolaze, znanje jezika i radne kvalifikacije i veštine.

Podaci iz 7. ciklusa Evropskog društvenog istraživanja predstavljaju još jedan izazov prevladavajućim pretpostavkama o pokretačima anti-imigrantskih osećanja. Kao što pokazuju sledeći grafikoni, negativni stavovi prema imigraciji se ne odnose direktno na broj migranata koji dolaze u zemlju. Na primer, Island i Švedska imaju relativno visoke stope neto migracije, ali su te dve zemlje najotvorenije

za imigraciju. Pokretači anti-imigrantskih osećanja su složeniji nego što se obično pretpostavlja.

Podaci iz 7. ciklusa ESS-a, sprovedeni 2014. godine, omogućavaju nam da detaljno ispitamo pokretače ovih međunarodnih razlika i promene tokom vremena u osećanjima protiv migranata. Na primer, podaci nam omogućavaju da uporedimo značaj konkurencije na tržištu rada, i konkurencije za socijalne benefite (stanovanje) sa zabrinutošću o mogućnostima države da asimilira migrante iz različitih verskih i kulturnih tradicija.

FIG. 4 Stopa neto migracija ne odgovara stavovima o imigraciji (zemlje su poredane od pozitivnih stavova (Švedska) do negativnih (Republika Češka))

Pitanje: Da li je [zemlja] postala gore ili bolje mesto za život dolaskom ljudi iz drugih zemalja da žive ovde? 0-10 sa višim ocenama za bolje mesto.

Stopa neto migracije je na hiljadu stanovnika u 2015. godini. Izvor: CIA world fact book

ESS Ciklus 7 (2014/15)

DRUŠTVENE NEJEDNAKOSTI I ZDRAVLJE

U rotirajućem modulu 7. ciklusa (2014) prikupljeni su podaci o zdravlju i nejednakom pristupu zdravstvu širom Evrope.

Dr Tim Huijts (Tim Huijts, Queen Mary, University of London)

Svetska zdravstvena organizacija je 2005. godine osnovala 'Komisiju za društvene determinante zdravlja' koja je sistematski

ispitala doprinos društvenih determinanti koje utiču na nejednakosti pristupa zdravstvu unutar i između zemalja. Od objavljivanja završnog izveštaja 2008. godine, neke nacionalne vlade su naručile slične izveštaje (kao što je Marmotov pregled nejednakosti pristupa zdravstvu u Engleskoj), a to je učinila i Evropska unija. Samim tim, značaj društvenih determinanti zdravlja i nejednakosti pristupa zdravstvu postaju sve više prepoznati kao važni za ukupno zdravlje stanovništva.

Međutim, malo je sveobuhvatnih pan-evropskih podataka o društvenim determinantama zdravlja ili zdravstvenim ishodima. Osnovni modul ESS sadrži detaljne podatke o društvenim

determinantama (npr. nezaposlenost, zanimanje, struktura porodice, dimenzije socijalnog kapitala, prihodi, itd.), ali manje o zdravlju (osim samo-ocjenjivanja zdravlja i nešto podataka o hroničnim bolestima) i uopšte ne pokriva druge ključne determinante (kao što su stilovi života). Uopšteno, društvenim istraživanjima nedostaju značajni podaci o zdravlju i načinu života, a zdravstvenim istraživanjima nedostaju detaljne informacije o društvenoj strukturi.

Uključivanjem rotirajućeg modula o društvenim determinantama zdravlja u ESS bavimo se upravo ovim problemom. Pored mera koje su već bile prisutne u ranijim ciklusima ESS-a, ovaj rotirajući modul uključuje i stavke o hroničnim stanjima, indeksu telesne mase (BMI), korišćenju zdravstvene zaštite i pristupu zaštiti, rizičnom ponašanju, uslovima rada, stanovanju, neplaćenju negi i detinjstvu. Verujemo da ESS može postati ključni izvor podataka o zdravlju i determinantama zdravlja za kreatora politika i istraživače koji se bave komparativnim zdravstvenim istraživanjima.

Evropske vlade sve više priznaju da one intervencije koje pozitivno menjaju društvene determinante mogu poboljšati zdravlje i smanjiti zdravstvene nejednakosti. Međutim, svi službeni izveštaji ističu nedostatak dokaza o načinima smanjenja nejednakosti u zdravstvu. Naravno, jedan od načina da se to uradi je da se izvrši više eksperimentalnih evaluacija zdravstvenih intervencija. Druga je da se sprovede više „prirodnih eksperimenata“ postojećih politika i intervencija poređenjem različitih zemalja.

Rotirajući modul o društvenim determinantama zdravlja i zdravstvenim nejednakostima omogućio je da se to i postigne, stvaranjem i objavljivanjem sveobuhvatnog i uporedivog pan-evropskog skupa podataka koji uključuje širok spektar zdravstvenih ishoda. Modul omogućava poređenje uticaja aranžmana različitih

evropskih politika (režima) koje formulišu zdravstvene politike. Pored toga, pošto modul obuhvata niz validiranih mentalnih i fizičkih ishoda zdravlja, takva poređenja će biti obimnija i specifičnija od prethodnih istraživanja u kojima su korišćeni podaci ESS-a.

Modul će pomoći istraživačima da ispitaju i uporede uticaj društvenih determinanti zdravlja. Cilj je da se testiraju relativni empirijski doprinosi različitih teorija (kulturno-bihejvioralna, materijalna i psihosocijalna) koje se bave zdravstvom i zdravstvenim nejednakostima, i naročite varijacije koje zavise od zemlje i političkog konteksta.

To ranije nije bilo moguće učiniti na evropskom nivou. Utvrđivanje modela koji ima najveći uticaj na različite zdravstvene ishode u različitim evropskim zemljama je važan jer omogućuje kako razvoj teorije, tako i osmišljavanje prioriteta kada su praktične politike u pitanju, a zarad poboljšanje zdravlja stanovništva i / ili smanjenja nejednakosti pristupa zdravstvu. Prvi rezultati su dostupni u izdanju Topline Findings Series 6.

STAVOVI O SOCIJALNOJ ZAŠTITI U EVROPI KOJA SE MENJA

Stavovi o socijalnoj zaštiti širom Evrope bili su uključeni u 4. ciklus istraživanja (2008) i biće ponovljeni u 8. ciklusu (2016). Neka pitanja o socijalnoj zaštiti uključena su i u osnovni modul.

Profesor Wim van Oršot (Wim van Oorschot, Centre for Sociological Research, KU Leuven)

U svim evropskim zemljama država blagostanja sa svojim socijalnim

beneficijama i uslugama je u proteklih nekoliko decenija imala značajne izazove. Intenzivirana međunarodna ekonomska konkurencija ugrožava redistributivni kapacitet nacionalnih država blagostanja, dok starenje stanovništva, novi porodični aranžmani i povećana fleksibilnost tržišta rada suočavaju državu blagostanja sa novim socijalnim rizicima na koje treba odgovoriti. Međutim, državi blagostanja ne predstavljaju izazov samo strukturne promene, već je sve više podložna ideološkim utemeljenim optužbama za podrivanje individualne autonomije i odgovornosti, slabljenje tradicionalnih društvenih veza i privatnih oblika solidarnosti i samopomoći.

Kao rezultat toga, značajne reforme socijalne zaštite su vidljive u mnogim evropskim zemljama, iako često uzimaju različite forme i pravce u zavisnosti od nacionalnih nasleđa i okolnosti. Ali u svim slučajevima su pod pritiskom tradicionalnih oblika solidarnosti, poput onih između starijih i mlađih generacija, bogatih i siromašnih, aktivnih i neaktivnih ljudi. Za mnoge, solidarnost između domaćih i pridošlica pretvorila se u centralno pitanje

socijalne pomoći. U osnovi, danas postoji visok stepen zabrinutosti oko kohezije evropskih društava, koheziji kojoj je u velikoj meri doprinela tradicionalna država blagostanja.

Stavovi evropskih populacija o socijalnoj pomoći igraju važnu ulogu u otvaranju ili blokiranju puta za predviđene mere reforme socijalne zaštite, a isto tako snažno utiču na društveni legitimitet postojećih mera. Zbog toga je važno znati ne samo koji su to stavovi ljudi prema trenutnim debatama i politikama o socijalnoj zaštiti, već i o tome kako se javnost oseća kada je u pitanju budućnost njihovih država blagostanja. Moduli Evropskog društvenog istraživanja o ovim stavovima dizajnirani su da generišu upravo ta znanja.

Na primer, prvi modul iz 2008. godine je pokazao da u pogledu stavova o socijalnoj pomoći postoje dva evropska sveta. Stanovništvo na severu i zapadu generalno podržava princip redistribucije i države blagostanja za dobrobit građana i pozitivno ocenjuje način na koji se ti principi implementiraju. Na jugu i istoku

ljudi potvrđuju te principe ali su uglavnom razočarani po pitanju koristi koju imaju od toga i po pitanju usluga koje im zaista stoje na raspolaganju.

Što se tiče opšteg legitimiteta države blagostanja, utvrđeno je da je prilično mali broj stanovnika Evrope koji kritikuju moralne i ekonomske posledice pružanja socijalne pomoći od strane države (npr. da socijalna zaštita čini ljude manje odgovornim za druge i za sebe, da socijalna zaštita može biti loša za radnu etiku ljudi i za ekonomsku konkurentnost), već stanovnici Evrope u velikoj meri uviđaju društvene prednosti pružanja socijalne pomoći (smanjuje nejednakost i podstiče društveni poredak, obezbeđuje bolji kvalitet života za mnoge ljude).

S obzirom na ekonomske probleme, zanimljiv primer nalaza je i to da što je bolja ekonomska situacija, stanovnici Evrope u većoj meri podržavaju socijalnu pomoć i solidarniji su. Ili, u suprotnom slučaju, u vremenima ekonomskih teškoća, šira javnost u Evropi je manje sklona solidarnosti.

STAVOVI JAVNOSTI O KLIMATSKIM PROMENAMA I ENERGETSKOJ ODRŽIVOSTI

Ovo je potpuno novi rotirajući modul koji je uključen u upitnik 8. ciklusa (2016) sa terenskim radom koji se odvijao krajem 2016. i početkom 2017. godine.

Profesor Wouter Portinga (Wouter Poortinga, Cardiff University)

Globalne klimatske promene su jedna od glavnih ekoloških pretnji sa kojima se trenutno suočava svet. Način na koji pojedinci, vlade i međunarodna zajednica reaguju na ovu pretnju u velikoj meri zavisi od stavova javnosti o trenutnoj situaciji i posledicama klimatskih promena. Osnovni pomaci u upotrebi i proizvodnji energije koji su potrebni za ublažavanje klimatskih promena jedino se mogu odvijati uz kontinuiranu podršku javnosti. Postoje velike razlike u načinu na koji javnost razume klimatske promene i spremnosti da se preduzmu i podrže aktivnosti. Percepcije javnosti imaju tendenciju da se razlikuju u zemljama i kulturno-političkim grupama, ali i da variraju tokom vremena.

Različite studije su pokušale da razumeju složenost javnog mnjenja o klimatskim promenama. Psihološka istraživanja su pokazala da spremnost da se preduzmu pojedinačne akcije u velikoj meri zavisi od zabrinutosti za okolinu i od ličnih normi. Izgleda da su stavovi o klimatskim promenama postali politizovani. Nacionalna istraživanja, naročito u SAD-u, pokazuju povećanu polarizaciju kada je mišljenje o ovoj temi u pitanju, i to prema političkoj

ideologiji i identifikaciji sa partijom. Dok su u Britaniji politički konzervativne grupe sklonije tome da o pitanjima klime izraze skeptičan pogled i postoji manja verovatnoća da podrže akciju o klimatskim promenama, nema dokaza za dalju polarizaciju tokom vremena.

Možda je teže objasniti varijacije u zemljama i tokom vremena prvenstveno zbog nedostatka kvalitetnih međunarodnih i longitudinalnih podataka. Nekoliko objašnjenja je ponuđeno kako bi se objasnio sve veći klimatski skepticizam, uključujući i gubitak poverenja u nauku o klimi, ekonomsku krizu koja je potisnula zabrinutost za okolinu i medije koji posvećuju previše pažnje klimatskim skepticima. Istraživanja pokazuju da ekstremni vremenski događaji, kao što su poplave, mogu uticati na stavove javnosti o klimatskim promenama, a brojne studije su pokazale da su velike temperaturne nepravilnosti povezane sa javnim stavovima o realnosti klimatskih promena.

Istraživački rezultati pokazuju da se tema klimatskih promena bori za pažnju javnosti sa svakodnevnim temama, kao što je stanje ekonomije. Međutim, dokazi o efektima medija na percepcije klimatskih pitanja još uvek nisu dovoljno jasni, iako je klimatski skepticizam u smislu medijske pokrivenosti i javnog mnjenja uglavnom fenomen engleskog govornog područja.

Klimatski i energetska modul koji je deo 8. ciklusa Evropskog društvenog istraživanja posebno je dizajniran da stvori sveobuhvatan, teoretski zasnovan skup podataka koji će pomoći da se naprave značajna poređenja percepcija različitih populacija u Evropi o klimatskim promenama, energetska održivosti i energetska preferencama. Ovaj sveobuhvatan skup podataka će pomoći da se bolje shvati kako su takve percepcije oblikovane individualnim i socio-političkim kontekstualnim faktorima. ◀

KREIRANJE POLITIKA IZ MEĐUNARODNE EVROPSKE PERSPEKTIVE

” **Evropsko društveno istraživanje je sjajan projekat neverovatne vrednosti. Ogromna količina prikupljenih naučnih podataka o stavovima i ponašanju javnosti, koji omogućavaju poređenje evropskih nacija, kao i poređenje tokom vremena, čini ga veoma korisnim sredstvom za efikasno kreiranje politika, uključujući i smanjenje društvenih nejednakosti u zdravstvu.** “

Vitenis Andriukaitis
(Vytenis Andriukaitis)

Evropski komesar za zdravlje i bezbednost hrane, 23. februar 2017.

Razumevanje stavova javnosti je od presudnog značaja za formulisanje javnih politika, naročito u doba pada političkog učešća i odziva na izbore. Rezultati istraživanja ESS-a mogu imati koristan uticaj na upravljanje zemalja u Evropi i doprineti promenama politika u zemljama učesnicama.

ESS osvetljava društvene i političke stavove stanovništva i povezuje ih sa podacima o ponašanju ljudi ili društvenim okolnostima. Prati visoke naučne standarde od kojih su mnogi smatrani nedostižnim u prethodnim istraživanjima ove vrste. To znači da se ESS podaci mogu koristiti za prikupljanje saznanja o efektima zakonodavnih promena na stanovništvo.

Ovaj odeljak uključuje niz primera u kojima je ESS direktno uticao na određene politike.

Podaci iz 4. ciklusa pomogli su Bugarskom parlamentu u izradi dva dela nacionalnog imigracionog zakonodavstva: Zakona o promovisanju investicija i Zakona o strancima u Republici Bugarskoj. Zakon o promovisanju investicija obezbedio je ravnopravan tretman bugarskih i stranih investitora, dok je Zakon o strancima poboljšao zakonska prava stranih državljana u poseti.

Podaci iz rotirajućeg modula 5. ciklusa ESS-a, 'Poverenje u pravosuđe', korišćeni su u projektu Evropske komisije Euro-Justis. Projekat Euro-Justis je institucijama Evropske unije i državama članicama pružio nove indikatore za procenu poverenja javnosti u pravosudni sistem.

Na ovaj modul ESS-a je Nacionalni ured za reviziju (National Audit Office (NAO)) u Velikoj Britaniji skrenuo pažnju Parlamentarnom odboru Donjeg doma Ujedinjenog Kraljevstva jer modul predstavlja primer kako vladino odeljenje Ministarstva pravde može uporediti pravosuđe u Velikoj Britaniji sa pravosuđem u drugim evropskim zemljama. Podaci iz modula 'Poverenje u pravosuđe' pojavili su se u izveštaju Ministarstva pravde u 2012. godini, što je dovelo do promena u načinu na koji Inspektorat policije (Her Majesty's Inspectorate of Constabulary) vrši nadzor rada viših policijskih službenika.

ESS je organizovao seminar o pravosuđu, čiji domaćin je bio Centar za studije evropskih politika, vodeći evropski think-tank, kom su prisustvovali visoki zvaničnici Evropske komisije. Seminar je 2012. godine održan i u Uredu kabineta za pravosuđe Ujedinjenog Kraljevstva (UK Cabinet Office on justice).

Ministarstvo za socijalna pitanja i obrazovanje Estonije imalo je koristi od metodologije ESS-a. Seminari o ESS-u održani su u 2009. godini, a ESS je korišćen od strane inicijativa koje finansira Ministarstvo, kao što je Program za međunarodnu procenu kompetencija odraslih (PIAAC) u 2011. godini. Pre toga, 2008. godine, podaci o imigraciji prikupljeni tokom 3. ciklusa korišćeni su u izveštaju Ministarstva populacije Estonije.

Nacionalni zavod za statistiku Ujedinjenog Kraljevstva (Office of National Statistics (ONS)) započeo je 2010. godine program koji se bavi merenjem nacionalnog blagostanja. Cilj mu je da obezbedi potpuniju sliku društva dopunjavanjem već postojećih ekonomskih, socijalnih i ekoloških mera stavovima stanovništva.

Kao podršku programu, ONS je analizirao stavke iz osnovnog modula ESS-a koje se odnose na za merenje životnog zadovoljstva i sreće i modul o blagostanju iz 3. ciklusa ESS-a.

ONS razvija mere subjektivnog blagostanja nakon diskusija sa Novom ekonomskom fondacijom (New Economics Foundation (NEF)) o nalazima 3. ciklusa ESS-a. Pored toga, Tim za strategiju i analizu u Uredu kabineta Ujedinjenog Kraljevstva je nalaze ESS-a iskoristio kako bi osigurao razumevanje koncepta blagostanja u svim vladinim odeljenjima.

Rotirajući modul 4. ciklusa ESS-a o doživljavanju i izražavanju diskriminacije prema starima razvijen je kroz saradnju Univerziteta u Kentu i ESS-a. Ovaj modul je upotpunjen radnim programom koji je urađen između Univerziteta u Kentu, dobrotvorne ustanove Age iz Ujedinjenog Kraljevstva i vladinog Odeljenja Ujedinjenog Kraljevstva za rad i penzije (DWP).

Vladino Odeljenje za rad i penzije iz Velike Britanije naručilo je od tima da, u saradnji sa višim istraživačem Odeljenja, izradi izveštaje koristeći podatke ESS-a. ESS je Odeljenju za rad i penzije održao seminar na ovu temu 2013. godine kako bi Odeljenje i druge vladine analitičare upoznao sa skupovima podataka ESS-a i predstavio im nalaze ESS-a. Koordinator *Year for Active Ageing and Intergenerational Solidarity* EU i Velike Britanije takođe su diskutovali o podacima ESS-a na ovom događaju, naglašavajući važnost priprema za starenje društva.

Drugi primeri uključuju:

- Podaci iz ankete iz 3. i 6. ciklusa o mladima pojavili su se u izveštaju iz 2016. godine koji je objavio francusko Ministarstvo za socijalna pitanja i zdravlje.
- Podaci ESS-a su korišćeni u izveštajima nemačkih federalnih kancelarija i ministarstava, kao i u lokalnim upravama u Nemačkoj, često kao referentna

tačka za lokalne ankete, na primer o migracijama.

- Nacionalni koordinacioni tim poljskog ESS-a 2011. godine je sproveo obuku zasnovanu na ESS-u u Nacionalnoj banci Poljske.
- ESS periodično organizuje seminare upotrebe podataka za potrebe praktičnih politika. Održani su seminari o demokratiji u Evropskom i Italijanskom parlamentu (2015), o blagostanju, stavovima o socijalnoj pomoći, porodici, radu i blagostanju (2013, 2014) i imigraciji (2017) u Organizaciji za ekonomsku saradnju i razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)). Seminari o poverenju u policiju i sudove održani su u Centru za evropske politike (2012). 2017. održan je skup sa komesarom Vitenisom Andriukaitisom (Zdravlje i bezbednost hrane) u Evropskoj komisiji.
- ESS je 2016. godine predstavio podatke i internet analitički portal osoblju iz Odeljenja za istraživanje biblioteke Donjeg doma Parlamenta Ujedinjenog Kraljevstva. ◀

” **ESS omogućava vladama, političkim analitičarima i naučnicima da prate društvene trendove koji utiču na to kako funkcioniše demokratija i kako građani Evrope percipiraju svoje živote, svoju naciju i svet.** “

Dejvid Vilets

(David Willetts, UK Universities Minister), jun 2011.

ESS PUBLIKACIJE

ESS KLJUČNI NALAZI

U 2011. godini, ESS je pokrenuo novu seriju dokumenata *Topline Findings*, koji predstavljaju sažete nacionalne izveštaje o određenim temama obuhvaćenih upitnikom.

BROŠURE NALAZA

Izrađene su dve brošure koje pružaju opšti pregled širokog spektra tema koje pokriva ESS.

Prva - koristeći rezultate iz prva tri ciklusa istraživanja (2002-2006) - pokazuje najvažnije radove akademskih krugova o temama kao što su pružanje socijalne pomoći, starenje i finansijska sigurnost, pristup internetu, poverenje u institucije, obrazovanje i politika, porodica i rad, religija, migracija, državljanstvo, seks i seksualnosti i obuke.

Novija publikacija obuhvatila je pet ciklusa istraživanja (do 2010. godine) i uključuje akademske članke o integraciji Evropskog društvenog istraživanja, radu tokom ekonomske krize, socijalnim determinantama zdravlja, rodnoj ravnopravnosti, zdravlju i blagostanju, državi blagostanja, zadovoljstvu demokratijom, diskriminaciji prema starima, političkom učešću, braku i partnerstvu, kriminalu i imigraciju.

Svi proizvedeni dokumenti su dostupni u štampanom formatu ili kao PDF dokumenti na web stranici ESS ERIC-a.

Ključni nalazi u kojima se koriste ESS podaci	ESS Data used
1. Poverenje u pravosuđe	5. ciklus
2. Stavovi o socijalnoj pomoći u Evropi	4. ciklus
3. Ekonomska kriza, kvalitet rada i društvene integracije	2. i 5. ciklus
4. Razumevanje i procena demokratije od strane građana Evrope	6. ciklus
5. Lično i društveno blagostanje građana Evrope	6. ciklus
6. Društvene nejednakosti u zdravlju i njihove determinante	7. ciklus
7. Stavovi prema imigraciji	7. ciklus

Brošure nalaza sa podacima iz ESS-a	ESS Data used
Ključni nalazi iz prva tri kola ESS-a	1-3. ciklus
Ključni nalazi iz prvih pet kola ESS-a	1-5. ciklus

ESS O BLAGOSTANJU

Ključni budući izazov za kreatore politika širom Evrope je osiguravanje zdravlja i blagostanja njihovih populacija. Imajući ovo u vidu, ESS je u 2015. godini stvorio novu interaktivnu web stranicu koja će predstavljati najnovije nalaze o temi blagostanja: www.esswellbeingmatters.org

Ova inicijativa - Merenje i izveštavanje o blagostanju Evropljana: nalazi iz Evropskog društvenog istraživanja – predstavlja čitavo polje koje ESS podaci obezbeđuju za istraživanje definicija i distribucija subjektivnog blagostanja širom Evrope. Akademski krugovi, kreatori politika i studenti se podstiču da istraže novu internet stranicu i koriste ove resurse za svoja istraživanja i informisanje.

Na websajtu se nalazi brošura o blagostanju objavljena u junu 2015. godine: Merenje i izveštavanje o blagostanju Evropljana: nalazi iz Evropskog društvenog istraživanja.

REFERENCE

<http://www.ess.rs>
<http://www.europeansocialsurvey.org/>
<http://www.europeansocialsurvey.org/data/>
<http://nesstar.ess.nsd.uib.no/webview/>
<http://www.europeansocialsurvey.org/bibliography/>
<http://essedunet.nsd.uib.no/>

KONTAKTIRAJTE NAS

Pitanja o članstvu treba uputiti direktoru ESS ERIC-a koristeći kontaktne forme u nastavku.

Ako imate uopštena pitanja o Evropskom društvenom istraživanju ili biste željeli da saznate više, kontaktirajte ESS tim sa City, Universiti of London:

ESS ERIC Headquarters
 City, University of London
 Northampton Square
 London, EC1V 0HB
 United Kingdom
 +44 (0)20 7040 4901

✉ ess@city.ac.uk

🌐 <http://www.europeansocialsurvey.org/>

Nacionalni tim Srbije čini konzorcijum:

Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja
 Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu (nosilac istraživanja)
 Institut društvenih nauka
 Institut za filozofiju i društvenu teoriju
 Fakultet političkih nauka u Beogradu
 Filozofski fakultetu u Novom Sadu
 Filozofski fakultet u Nišu
 Republički zavod za statistiku

Nacionalni koordinator: Dr Dragan Stanojević

SAZNAJTE VIŠE O ESS-U

Evropsko društveno istraživanje je Konzorcijum za evropska infrastrukturna istraživanja (ESS ERIC) koji pruža podatke o stavovima, uverenjima i obrascima ponašanja stanovništva.

Ako imate uopštena pitanja o Evropskom društvenom istraživanju ili biste željeli da saznate više, kontaktirajte ESS tim sa City, University of London:

ESS ERIC Headquarters
City, University of London
Northampton Square
London, EC1V 0HB
United Kingdom
+44 (0)20 7040 4901

✉ ess@city.ac.uk

🌐 europeansocialsurvey.org

🌐 esswellbeingmatters.org

🐦 [ESS_Survey](#)

📘 [EuropeanSocialSurvey](#)

Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu
Čika Ljubina 18-20
Beograd
Srbija

🌐 www.ess.rs

✉ esssrbija@f.bg.ac.rs

✉ esssrbija@gmail.com

Ovaj projekat je dobio sredstva iz programa
Evropske unije za istraživanje i inovacije Horizon
2020 u okviru sporazuma o donaciji br. 676166.

Dizajniran i proizveden od strane Blackwood Creative Ltd (weareblackwood.com)